

Türk Edebiyatında Roman: Cumhuriyet Devri

M. Fatih ANDI*

BATI EDEBİYATLARINDA arziendam ediş macerası göz önünde bulundurulduğunda, Türk edebiyatının romanı geç tanıdığını söyleyebiliriz. XIX. yüzyılın ikinci yarısının devrilmesinden epey sonraları, önceleri birtakım el yordamı tercümelemlerle ve ardından acemî telif temasları ile başlayan bu tanışma serüveni, öyle kolaylıkla da birkaç yıl içerisinde bir samimî hemhâl oluşa dönüşmeyecektir. Yüzyılın sonuna gelindiğinde bile ortada “Bu oldu.” dedirten bir Halid Ziya’nın *Aşk-ı Memnû*’su ve *Maî ve Siyah*’ı ve belki bir de Mehmet Rauf’un *Eylül*’ü vardır demek, diğer roman(ımsı) kalabalığa çok fazla haksızlık etmek olur mu? Sanmıyoruz. Bununla birlikte, ortada çok sayıda romancı aday ve zarfı roman ama mazrufu geleneksel edebiyatımızın tahkiye alışkanlıkları ve öğelerini dopdolu, roman diye yazılmış pek çok kitap mütedavildir.

Bu durum, söz konusu acemî muarefe başlangıcına rağmen, hem edebiyat ortamımızın hem de doğrusu okur zümrelerinin romanı sevdiğini gösterir. Nitekim bu benimseyiş, hemen ilk örneklerden itibaren, bu türe sosyal ve giderek siyasal birtakım işlevlerin yüklenmesini, roman üzerinden topluma yönlendirici, bilgilendirici iletilerin ulaştırılmaya çalışılmasını da doğurmuştur. Namık Kemallerin, Ahmed Midhat Efendilerin, Mizancı Muradların belki farklı tavır ve duruşlarla –biraz da edebî ve estetik kaygının önüne geçer şekilde- yapmak istedikleri budur. Yani edebiyatımıza girdiği andan itibaren romanın, içinden geldiği sosyokültürel yapının ve edebiyat mentalitesinin bir taşıyıcısı sıfatıyla, bir toplumsal dönüştürme aracı vasfı kazanarak geleneksellik-modernlik çatışmasının ve toplumda ilk kıpırtıları başlayalı epey olmuş bulunan Batılılaşma çabalarının önce yansıtıcısı ve hatta zamanla üstlenicisi olmaya doğru yol aldığını iddia edebiliriz.

Bu rol, daha sonraki dönemlerde de değişmez; tersine, artarak sürer. Servet-i Fünûn romanı, değişimin iyiden iyiye bu tür üzerinden gözlemlendiği bir edebiyat oluşumdur. Bu değişim, edebiyata yansiyış boyutunda söylersek,

* Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

bu dönemde epey hızlıdır ve bu hız, bu değişimin giderek âşikâr bir “yabancılaşma” rengine dönüştüğünü iddia etmemizi haklı gösterir. Nitekim roman-modernleşme ilişkisini bu dönem romanları üzerinden ortaya koymaya çalışan ciddî ve kapsamlı çalışmaların varlığı, aşağıdaki bibliyografyada dahi hemen kendisini gösterecektir.

Gitgide gelişen edebî ve estetik kalite grafiğini ve tanıma ve yazma tecrübesine bağlı olarak oluşan ustalasma becerisini göz ardı etmeden diyelim ki, romanın bu sosyo kültürel işlevi, dönemin tarihî ve toplumsal şartlarına ve olaylarına paralel olarak, farklı biçimlerde Millî Edebiyat döneminde de sürecektir. Millî Edebiyat romanı, Batıcı, kozmopolit yahut milliyetçi vb. ideolojilerin romanda da yansımaları bulduğu bir dönemdir.

Cumhuriyet dönemine roman güzergâhıyla böyle geliriz. Millî Edebiyat kadrosu içinde yer alan Halide Edib, Yakup Kadri, Reşat Nuri gibi isimler, Cumhuriyet döneminin de ilk romancı neslini teşkil eder ve bu isimler, Ziya Gökalp, Yahya Kemal, Faruk Nafiz, Ruşen Eşref, Hamdullah Subhi, Ali Canip gibi diğer edebî türlerde temayüz etmiş simalarla birlikte, aynı zamanda Cumhuriyet’i gerçekleştiren entelektüel kadronun edebiyatçı kanadını oluştururlar.

Cumhuriyet’i kuran irade, yeni bir devletin ve toplumsal yapının oluşum şartları, daha bu yapının hazırlanma günlerinden itibaren romanda da akis bulur. Halide Edib’in *Ateşten Gömlek*’inde olduğu gibi, Cumhuriyet’e giden o sıkıntılı ve imkânsızlıklarla dolu savaş günlerinde, Millî Mücadele’nin ortasında bile Türk romanı, yaşanan olayları, ortamı, düşünceleri ve duyguları sayfalarına taşımaya başlamıştır. Savaş sonrasında ise, bu savaşı ve sonrasında gerçekleşen siyasal değişimi, yeni devletin kurulma günlerini anlatan, bugün edebiyat tarihlerinde “Millî Mücadele romanları” dediğimiz pek çok roman yazılacaktır.

Bu dönemde roman, elbette tiyatro, hikâye ve şiir gibi diğer türlerle birlikte, ama belki de onlardan daha baskın bir surette, birçok yazarın kaleminden, Cumhuriyet’in ilânı sonrasında sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel alanlarda gerçekleştirilen değişikliklerin, yeni yapılanmaların savunucusu ve hatta yayıncısı işlevini üstlenmiştir.

Bu toplumsal ve kültürel misyon üstleniş olgusu ile birlikte, Cumhuriyet’in daha ilk yıllarından itibaren romancı da, Osmanlılık ve Osmanlı tarihi karşısında kendisine bir tutum ve konum belirleme gereği duymuştur. Cumhuriyet dönemi romanında tarih konusu ve tarihî roman açılımı önemli bir damar olarak belirir. Bu açılım, romancının bu tutum ve konum belirleme tercihinin göre de zaman içinde farklılıklar gösterir. Osmanlı’yı ve Selçuklu’yu atlayarak İslâmiyet öncesi Türk tarihine gitme, Osmanlı’yı kötüleme ve eleştirme, Osmanlı düşmanlığı, Osmanlı ile hesaplaşma, Osmanlı’yı savunma, Osmanlı’yı yüceltme gibi farklı tavır alışlar; tepki, nefret, inkâr, düşmanlık, hakaret, benimseme, sığınma, yüceltme, hamaset, nostalji, sorgulama, fantezi yapma, mazi egzotizmi,

öğrenme ve anlama gibi farklı niyet, hesap ve psikolojilerle Türk romanının sayfalarına -hem de yoğun bir biçimde- taşınır. Türk aydını için olduğu kadar, bu aydın kitlenin bir mensubu olan Türk romancısı için de tarih ve tarihî roman, zihniyetleri ayırıştırıran bir turnusol kağıdıdır adeta.

Cumhuriyet dönemi romanının önemli özelliklerinden birisi, tâ baştan beri olduğu gibi, zihniyetlerin, ideolojilerin, dünya görüşlerinin, hatta toplumsal ütopyaların bir ma'kesi oluşudur. Türkçülük, İslâmcılık, Marksizm, liberal düşünce, kozmopolitizm, dînî düşünce ve inançlar, bu dönemin romanında belirgin olarak kendisini gösterir. Milliyetçilik ideolojisi ile ivme kazanan millî-tarihî romanlar, İslâmcılık düşüncesinin şemsiyesi altında gelişen dînî içerikli, çoğu popüler düzeyde “hidayete erme” romanları, Marksist-Sosyalist düşüncenin edebiyata yansımaları olarak değerlendirilen ve toplumcu gerçekçilik diye isimlendirilen edebiyat çizgisindeki romancıların kaleminde kendisini ortaya koyan ve Cumhuriyet öncesindeki roman-köy ilgi ve ilişkisinden epey farklı nitelikteki köy romanları mevcudu, Cumhuriyet dönemi romanının önemli mecalarıdır.

Dinî hayatın tezahürleri, din duygusu, dînî düşünce bu doğrultuda bir dînî, toplumsal ve kültürel zenginlik olarak algılanan tasavvuf gibi perspektifler, hayat ve zihniyet biçimleri bugünün romanında zenginleşen bir tematik varlık olarak karşımıza çıkmaktadır.

Din, ideoloji, dünya görüşü açılımına paralel olarak, XIX. asırdan itibaren Türk romanında hep var olan ve o günden bu yana Türk aydınının da en önemli sorununu teşkil eden medeniyet hesaplaşması yahut daha gergin ifadesi ile söylersek, Doğu-Batı çatışması, Batı karşısında Türk toplumunun konumu meselesi Cumhuriyet dönemi romanının da en önemli problematik konularından birisi olmuştur. Bu sorun, kimi zaman hesaplaşma yahut hesaplaşamama, kimi zaman çatışma veya radikal red, kimi zaman ise uzlaşma arayışı, uyuşma veyahut bocalama ve yozlaşma tutumlarına bürünmüş olarak romandan taşar.

Politika da, bugün romanımızın ilgi odakları içine girer.

Her dönemde olduğu üzere, Cumhuriyet dönemi romanının da önemli konu damarlarından birisi bireyin anlatılması, toplum içinde ve hayat karşısında bireyin sorunlarına eğilme konusudur. Bu, zihniyet-insan ilişkisi, toplum-birey çatışması, iç çatışma vs. biçimlerinde kendisini gösterir. Ayrıca insan ruhunun psikolojik dalgalanmalarını aşk, cinsellik konularını da bu roman sürecinin önemli ilgileri içinde görmemiz gerekir. Bilhassa cinsellik olgusu, Cumhuriyet öncesi dönemlerle kıyaslandığında, birçok örneğiyle ve çok daha serbest biçimleriyle, günümüz romanının öne çıkan bir görünümüdür.

Sosyal hayatın birtakım sıkıntıları, kimisi toplumsal bir problem halini almış olan ilgi, tepki, beklenti yahut özlemler, birtakım toplumsal açmazlar, “sosyal roman” diye kodlayabileceğimiz bir roman mevcudu içinde, bin bir versiyonu ve tezahürü çerçevesinde bu dönem romanını yapan harcin içinde

önemli bir unsur olarak vardır. Sözgelimi, geçim sıkıntısı, yoksulluk sorunu, büyük kentlerdeki yaşa(yama)ma biçimleri, gecekondu semtlerindeki hayatlar, kırsal bölgelerden büyük kentlere taşınan umutlar, köyden kente ve memleketten yurtdışına göç olgusu, modern kentlerin insanı yutan gayriinsanî ortamları, modern kentten tabiata kaçma ve sığınma arzusu, bu unsurun romandan romana işlenen konularıdır.

Bütün bunlara ilâve olarak, çağdaş romanımızın birtakım yeni hamleler yapmaya, toplumsal hayatın değişimlerine paralel bir surette yeni konular etrafında, yeni alt-türlerde “iyi” ve başarılı örnekler vermeye devam ettiği de söylenmelidir. Fantastik roman, polisiye roman, bilim-kurgu romanı, pikaresk roman, future-fiction romanları, gotik romanlar bu kategoride anılmalıdır.

Bu doğrultuda, bugün çok başarılı eserlerle gitgide gelişen, yenilik ve özgünlük arayışında önemli kazanımlar edinen, dünya edebiyatında “Türk romanı” olarak itibarlı bir yere sahip olan günümüz romanının teknik, dil ve biçim yönlerinden de büyük bir zenginlik ve ustalık merhalesine ulaşmış olduğunu ifade etmek gerekir.

Bu yazıda, ana hatlarıyla özetlemeye çalıştığımız Türk edebiyatının roman koşusu içinde Cumhuriyet dönemi romanına dair yazılmış teorik, tematik, tarihî yahut antolojik nitelikteki kitap yahut yazılar arasından yaptığımız bir seçmeye dayanan küçük bir literatür değerlendirmesi sunuyoruz.

Elbette bugün karşımızda oluşan büyük roman zenginliğimizle orantılı olarak, roman konusunda yazılanlar da, bu yazılanların yalnızca listelenmesi de ciltleri ve ciltleri dolduracak bir yekûnu teşkil eder. Bu konuda yapılacak her bibliyografik tasnif, her seçme işi, seçenin ilgisi ve erişebilirliği ile sınırlı bir tabloyu ortaya koyacaktır. Bizimki de öyle oldu. Ancak her bibliyografya çalışması bir “re-enforme” ediş işlevini de üstlenir. Bu çalışmanın da asgarî faydası budur.

Aşağıda önce, bu literatür toplamı içinden seçtiğimiz kimi kitapları, bazen küçük hüküm yahut yorum cümleleri de ilâve ederek, içerikleri, bölümlenmeleri çerçevesinde açıkladık. Ardından da bibliyografik listeleme kısmına yer verdik. Bibliyografik liste ise kendi içinde Kitaplar, Dergi Özel Sayıları ve Makaleler diye üçe ayrıldı.

I. Roman Teorisine Dair Kitaplar

1. Şerif Aktaş, *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, Ankara: Birlik Yay., 1984.

Şerif Aktaş'ın bu kitabı, Türkçede telif roman teorisi kitapları arasında yaygın olarak okunmuş ve üniversitelerde ders kitabı olarak faydalanılmış bir çalışma olarak öne çıkar. Giriş bölümünde “anlatma” esasına bağlı edebî metin-

ler ve “îtibârî” (fiktif) âlem ilişkisine değinilerek, anlatıya bağlı edebî metinlerde kurgusal yapının okuyucu tarafından genel hatlarıyla kavranılmasına çalışılmıştır. Daha sonra bu metinlerdeki vak’a, bakış açısı ve anlatıcı, zaman, mekân ve şahıs kadrosu öğeleri kitabın birer bölümü olarak incelenmiştir.

ii. Mehmet Tekin, *Roman Sanatı-I*, İstanbul: Ötüken Yay., 2001, 294 s.

Eser, “Romanın Unsurları” alt başlığı ile okuyucuya sunulmaktadır. Mehmet Tekin, “romanın unsurları”nı, “Materyal Unsurlar” ve “Teknik Unsurlar” şeklinde iki ana başlık altında gruplandırmaktadır. Bu başlıklardan birincisinin altında romanda anlatıcı, bakış açısı, olay örgüsü, kişiler, zaman, mekân, dil ve üslûp, fikir ele alınmakta, ikinci bölümde ise anlatım teknikleri üzerinde tek tek ve etraflı bir biçimde durulmaktadır. Eser, romanın bu metodolojik konularını, Türkçede mevcut roman teorisi kitaplarının söylediklerini de tartışarak ve yeri geldiğinde açarak okuruna vermesiyle ve ele aldığı konuyu sistemli ve derli toplu ortaya koyuşu bakımından üniversitelerde yaygın olarak okutulan bir ders kitabı niteliği ile de dikkat çekmektedir.

iii. Philip Stevick, *Roman Teorisi*, çev. Sevim Kantarcıoğlu,

Ankara: Gazi Üniversitesi Yay., 1988, 396 s.

Roman Teorisi, “Romanın Hüviyeti”, “Hikâye Tekniği”, “Bakış Açısı”, “Romanın Yapısı ve Parçaların Bütün İçindeki Oranları”, “Karakter”, “Üslûp”, “Romanda Zaman ve Mekân”, “Romanda Sembol”, “Hayat ve Sanat”, başlıkları altında ve dokuz bölüm olarak toplanmış 37 yazıdan oluşmaktadır. Kitabın sonunda 1900’den itibaren Batı’da İngilizce yayımlanmış olan çalışmaların listelendiği bir Bibliyografya mevcuttur.

Kitap, bu yapısı ile, roman teorisi alanında farklı Batılı yazarların farklı ve zengin görüş ve düşüncelerini bir araya getiren önemli bir başvuru kaynağı niteliğindedir.

iv. Roland Bourneur ve Real Quillet, *Roman Dünyası ve İncelenmesi*, çev.

Hüseyin Gümüüş, Ankara: Kültür Bakanlığı Yay., 1989, 235 s.

Roman teorisine dair Türkçeye çevrilen eserler içerisinde kapsamlı bir örnek olarak öne çıkan bu eser, roman kelimesinin ve kavramının Batı edebiyatlarında ortaya çıkışı, roman türünün cazibesi, romana tanım arama çalışmaları, romanın okuyucu açısından cazip olan yönleri üzerinde durulan 30 sayfalık bir Giriş bölümü ile başlıyor. Sonraki beş bölümde ise, romanı yapan öğeler olarak hikâye etme ve anlatım, bakış açısı, mekân, zaman, kahramanlar üzerinde duruluyor. Altıncı ve son bölüm ise “Roman ve Yazarı” başlığını taşıyor. Yazarlar, üzerinde durdukları meseleleri, sürekli Fransız edebiyatından örneklerle zenginleştirerek işleme tercih etmektedirler.

v. E. M. Forster, *Roman Sanatı*, çev. Ünal Aytür,
İstanbul: Adam Yay., 1982, 228 s.

Forster'in 1927 yılında Cambridge Üniversitesi'nde verdiği bir dizi konferanstan oluşmuş olan bu eser birçok dile çevrilmiş, ilgi uyandırmış ve roman teorisi alanında önemli eserlerden birisi olarak kabul edilmiştir. Kitap, Ünal Aytür'ün uzun bir Önsöz'ü (s. 7-35) ile başlamaktadır. Ardından eserin "Giriş" bölümü ve onu takiben "Öykü", "Kişiler I-II", "Olay Örgüsü", "Düşsellik", "Ermişlik", "Biçim ve Ritim" başlıklı bölümlerle devam etmekte ve bir "Sonuç" bölümü ile bitmektedir.

vi. Kleber Haedens, *Roman Sanatı*, çev. Yaşar Nabi Nayır,
İstanbul: Varlık Yay., 1953, 96 s.

Küçük hacimli bir eser olan *Roman Sanatı*'nın başında Abdülhak Şinasi Hisar'ın "Romana Dair Bazı Dikkatler" başlıklı bir yazısı (s. 3-15) yer alıyor. Ardından Yaşar Nabi'nin kısa bir sunuş yazısı geliyor (s. 16-21). Müteakiben Haedens'in satırları. *Romans Sanatı*, roman türüne aykırı, eleştirel bakmaya çalışan bir teorik kitap olarak beliriyor. Kitabın Fransızca'daki adı da bunu bize aksettirmektedir: *Paradoxe sur la Roman*.

vii. Georg Lukacs, *Roman Kuramı*, çev. Sedat Umran,
İstanbul: Say Yay., 1985, 151 s.

Edebiyatı toplumsal gelişme sürecinin önemli bir ögesi olarak gören ve Marksist bir bakış açısıyla yorumlayıp bu doğrultuda bir teorik zemine oturtmaya çalışan Lukacs'ın *Roman Kuramı*, roman türünün de bu zeminde teorisini yapan bir çalışmadır. Lukacs, eserini iki ana bölüm altında toplamıştır. Birinci bölüm, tarih felsefesine bağlı olarak epik türlerden romana geçiş çizgisini ve bu çizgide romanın iç biçimlerini ele alır. İkinci bölüm ise, roman biçiminin tipolojisine ayrılmıştır. Burada Batı romanının önemli örneklerini vermiş olan Cervantes, Tolstoy, Dostoyevski, Gonçarov, Goethe, Balzac ve diğer bazı romançıların eserlerinden hareket edilir.

viii. Milan Kundera, *Roman Sanatı*, çev. İsmail Yerguz,
İstanbul: Afa Yay., 1989, 187 s.

Roman Sanatı, Kundera'nın değişik zamanlarda yaptığı roman konuşmalarının ve romana dair yazdığı denemelerin bir araya getirilmesi ile teşekkül eden bir kitap. Fakat yazar, eserinin önsözünde, "ben tümünü, günün birinde tek bir deneme kitabında ve roman sanatı üzerine düşüncelerimin bir bilançosu olarak birbirine bağlamak niyetiyle ele aldım" demektedir. Kitap ünlü romancının romana dair dikkatlerini ve yorumlarını içermesi açısından önemlidir.

- ix. Franz K. Stanzel, *Roman Biçimleri*, çev. Fatih Tepebaşı, Konya: Çizgi Yay., 1997, 209 s.

Kitap, “Roman Teorisi ve Roman Tipolojisi” başlıklı bir bölümden sonra, anlatım konumu tipleri ve anlatıma bağlı olarak gelişen roman tipolojisi üzerinde yürüyen bölümlerden oluşmaktadır.

- x. Mikhail Bakhtin, *Karnavaldan Romana*, çev. Cem Soydemir, İstanbul: Ayrıntı Yay., 2001, 398 s.

“Edebiyat Teorisinden Dil Felsefesine Seçme Yazılar” alt başlığı ile yayımlanan kitapta, Sovyet dil felsefecisi ve edebiyat teorisyeni Bakhtin’in altı yazısı mevcuttur. Bunlardan “Romanda Söylem”, “Epik ve Roman”, “Dostoyevski’nin Yapıtlarında Tür ve Olay Örgüsü Oluşumunun Karakteristikleri” ve “Romanda Zaman ve Kronotop Biçimlerine İlişkin Sonuç Niteliğinde Kanılar” başlıklı yazılar, roman türüne dair kimi teorik temellendirmeleri Marksist eleştiri söylemleri ve Biçimcilik ile Yapısalcılık tartışmaları çerçevesinde oluşturur.

- xi. Charles Plisnier, *Roman Üzerine Düşünceler*, çev. Hilmi Uçan, Ankara: Hece Yay., 2003, 135 s.

Kitap, yazarın roman sanatı üzerine yazdığı yazıların toplamından oluşan bir eserdir. Bu yazılar roman, romancı, romanın kaynakları, çağdaş romanın görünüm biçimleri, romancının görevleri diye oluşturulabilecek öbekler etrafında toplanmıştır.

- xii. Jale Parla, *Don Kişot’tan Bugüne Roman*, İstanbul: İletişim Yay., 2000, 389 s.

Eser, Cervantes’ten günümüze Batı romanının gelişim seyrini, geçirdiği aşamaları ve ilk örneklerden birisi olarak Don Kişot’un bu sürece etkisi ve katkısını inceleyen çizgide ilerliyor. Bununla beraber, roman türünün teorik açıdan diğer anlatı türleri içerisinde nereye yerleştirilebileceğine dair de bilgiler veriliyor. Bu ikili açılım; hem Batılı hem de Türk romancıların eserleriyle zenginleştirilerek ve bu iki romancı yelpazesini yer yer karşılaştırılarak sunuluyor. Kitabın dört bölümü var: “Don Quijote ve Yazın Türleri”, “Yazın ve Okurlar”, “Anlatı ve Zaman: Saatin Tiktakları, Romanın Taktikleri”, “Mimesis”.

- xiii. Lucien Goldmann, *Roman Sosyolojisi*, çev. Ayberk Erkey, İstanbul: Birleşik Yay., 2005, 86 s.

Goldmann’ın kitabı, yazarın farklı zamanlarda roman ve toplum ilişkisine, Batı romanının tarihsel oluşumuna ve edebiyat tarihinde yöntem sorununa dair yazmış olduğu dört yazının bir araya getirilmesiyle oluşmuştur ve bu yazılar şunlardır: “Roman Sosyolojisindeki Sorunlara İlk Bakış”, “Yeni Roman ve Gerçeklik”, “L’Immortelle”, “Edebiyat Tarihinde Oluşumcu-Yapısalcı Yöntem”.

xiv. Hasan Boynukara, *Romanda Bakış Açısı ve Anlatılış*, İstanbul: Boğaziçi Yay., 1997, 241 s.

Münhasıran romanı yapan öğelerden birisi olan “bakış açısı” konusuna yer veren çeşitli teorik yazıların bir araya getirilmesi ile oluşturulmuş olan bir kitap *Romanda Bakış Açısı ve Anlatılış*. Bu dar konuya dair bir teorik yazılar seçkisi. Fakat küçük hacmine rağmen, bu spesifik ilgi alanına dair bilgileri pekiştiriyor. Kitapta romanda bakış açısının fonksiyonu, önemi ve türleri üzerine yazarın bir adet kendi yazısının yanı sıra, Şerif Aktaş, Mehmet Tekin, Necla Aytür, Ünal Aytür, Seçkin Ergin gibi Türk yazarlarının ve Rene Wellek, A. Warren, E. M. Forster, Roland Bourneur, Philip Stevick gibi eserleri Türkçeye çevrilmiş Batılı yazarların konuya dair satırlarına yer verilmiştir.

xv. Alain Robbe-Grillet, *Yeni Roman*, çev. Asım Bezirci, İstanbul: Ara Yay., 1989, 144 s.

Kitap, Fransız edebiyatında Yeni Roman akımının önemli isimlerinden birisi olan Alain Robbe-Grillet’in bu konuda yazmış olduğu denemelerin bir araya getirilmesi ile oluşmuştur. Kitabın ilk yazısı Asım Bezirci’ye ait ve “Alain Robbe-Grillet’in Yaşamı” başlığını taşıyor. Daha sonra iki Fransız yazarın Yeni Roman akımı ve A. Robbe-Grillet üzerine yazmış olduğu üç yazının çevirisine yer verilmiş. Bunlar Maurice Nadeau’nun “Yeni Roman ve Alain Robbe-Grillet” başlıklı yazısı ile Eduard Lop ve Andre Sauvage’ın “Küçük Burjuva Aydını ve Yeni Roman” başlıklı yazısıdır. A. Robbe-Grillet’in denemelerinden oluşan *Yeni Roman (Pour un Nouveau Roman)* isimli eserinin çevirisi ise 27. sayfadan itibaren başlamaktadır. Kitapta A. Bezirci tarafından hazırlanmış bulunan bir Alain Robbe-Grillet kaynakçası da bulunmaktadır.

xvi. Galip Baldıran, *Alain Robbe-Grillet ve Yeni Roman*, Konya: Çizgi Yay., 2002, 157 s.

Kitap, Fransız edebiyatında XX. yüzyılın ortalarından itibaren kendisini gösteren Yeni Roman akımının önemli isimlerinden birisi olan Alain Robbe-Grillet’in edebî kişiliğini merkeze alarak bu roman anlayışı hakkında bilgiler de veren bir çalışma niteliğindedir.

II. Türk Romanını Tarihî yahut Tematik Açıdan Ele Alan Kitaplar

1. Mustafa Nihat Özön, *Türkçede Roman*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1936, (2. baskı, İstanbul: İletişim Yayınları, 1985, 242 s.)

M. Nihat Özön’ün eseri, kısa bir girişten sonra, çok genel hatlarıyla Avrupa’da romanın edebiyat akımları çerçevesinde gelişimi üzerinde duran bir bölüme yer vermekte ve ardından Türk edebiyatında XIX. asırdan evvel anlatıya dayalı eserlerin ele alındığı “Eski Edebiyatımızda Hikâye” başlıklı bir bölümle

devam etmektedir. Yazar, XIX. yüzyılda romanın Türk edebiyatına gelişinden önce geleneksel edebiyatta anlatının nasıl var olduğu üzerinde, bu türe dayalı eserlerin belli başlılarına tek tek eğilerek durmaktadır. Klasik Türk edebiyatının manzum ve mensur hikâyelerinin yanısıra halk hikâyeleri de söz konusu edilmektedir. Daha sonra XIX. yüzyılda Batılılaşma hareketlerinin hız kazanmaya ve dönemin kültür ve sanat hayatına da gölge salmaya başlamasına paralel olarak kendisini gösteren roman çevirilerinden söz edilmektedir. Kitabın ikinci bölümü ise Ahmed Midhat Efendi'ye ayrılmıştır.

Aslında bir ders kitabı niyetiyle kaleme almış olan *Türkçede Roman*, bu muhtevası ile, yalnızca XIX. yüzyıl Türk romanına, o da sadece Ahmed Midhat Efendi etrafında değinen, yarıda bırakılmış bir eser niteliğindedir. Fakat bununla birlikte, gerek yazıldığı dönemin kültür ve edebiyat ortamındaki yeri ve işlevi, gerekse içerdiği hüküm ve bilgiler açısından bugün bile bir başvuru kaynağı niteliğindedir.

ii. Jale Parla, *Babalar ve Oğullar: Tanzimat Romanının Epistemolojik*

Temelleri, İstanbul: İletişim Yay., 1990, 128 s.

Kitapta Türk romanının ilk döneminde verilen örneklerden hareketle, Türk romanının üzerinde olduğu epistemolojik düzlem, bilhassa baba-oğul istiareşi çerçevesinde ortaya konulmakta ve bu baba-oğul ilişkisinin aslında Tanzimat dönemi romanı için bir çatışma değil bir devamlılık ilişkisi olduğu ileri sürülmektedir.

iii. Taner Timur, *Osmanlı-Türk Romanında Tarih, Toplum ve Kimlik*,

İstanbul: Afa Yay., 1991, 396 s.

Timur'un eseri, Osmanlı-Türk kimliğinden yola çıkarak tarihî gelişimi içinde Türk modernleşmesi sürecinin romana yansıyan boyutunu ortaya koymaya çalışmaktadır. Siyasî tarih disiplini ve birikimi penceresinden roman odağında Türk edebiyatına bakmayı deneyen eser, konusunu beş bölüm altında açmıştır. Bunlar: "Osmanlı Değişimi ve Roman", "Kurtuluş Savaşı, Kemalist Dönem ve Türk Romanı", "Savaş Yılları, Çok Partili Hayata Geçiş ve Türk Romanı", "Tarihî Roman ve Osmanlı-Türk Romanında Tarih", "Osmanlı-Türk Romanında Evrensellik ve Özgüllük".

iv. Cahit Kavcar, *Batılılaşma Açısından Servet-i Fünun Romanı*,

Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 1985, 286 s.

Türk romancısının Batılılaşma olgusunu en yoğun yaşamaya ve eserlerinde yansıtmaya başladığı bir oluşum olan Servet-i Fünûn edebiyatında bu toplumsal olgunun yazarda ve eserinde nasıl, hangi boyutlarıyla ve açılımlarıyla akis bulduğunu ortaya koymayı amaçlayan bir çalışma olan *Batılılaşma Açısından*

Servet-i Fünûn Romanı, Servet-i Fünûn öncesi Türk romanı ve Servet-i Fünûn topluluğu hakkında kısa bilgiler veren giriş kısmından sonra, asıl konusunu beş bölüm altında toparlamaya özen gösteriyor: “Batıyı Tanıma Yolları”, “Kültürde Batılılaşma”, “Zihniyette Batılılaşma”, “Zevkte Batılılaşma”, “Sosyal Yaşayıştta Batılılaşma”.

v. Yıldız Ecevit, *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar*,

İstanbul: İletişim Yay., 2001, 240 s.

Yıldız Ecevit, eserinde roman ve postmodernizm ilişkisi konusunu Türk romanlarından hareketle somut örneklerle indirgeyerek anlatmaktadır. Kitabın “Giriş” başlığını taşıyan ilk kısmı bu ilişkinin teorik ve tarihsel boyutunu “I. Kozmoloji, Gerçeklik ve Sanat”, “II. 20. Yüzyıl Avangardist Roman Estetiğine Genel Bakış”, “III. Yetmiş Sonrası Türk Romanında Estetik Devrim” ana başlıkları altında tartışmaktadır. Kitabın “B. Metin Çözümlemeleri” başlıklı ikinci kısmında ise, Oğuz Atay’ın *Tehlikeli Oyunlar*’ı, Orhan Pamuk’un *Benim Adım Kırmızı*’sı, Hasan Ali Toptaş’ın *Bir Hüzünlü Haz*’ı ve Metin Kaçan’ın *Fındık Sekiz*’i incelenmektedir.

vi. Muharrem Kaya, *Türk Romanında Destan Etkisi*,

Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 2004, 384 s.

Yazar, bir doktora tezi çalışması üzerinde yükselen bu kitabına, 105 sayfalık geniş bir giriş bölümüyle başlıyor ve burada “Mitolojiden Romana Anlatıma Dayalı Türlerle Genel Bakış”, “Destan”, “Yeni Türk Edebiyatında Halk Kültürünün Kullanılması” gibi alt başlıklarla bu bölümü geliştiriyor. Ardından Türk romanlarında işlenen yahut sözü edilen destanlara ve bu destanları işleyen romanlara eğildiği ikinci bölüm geliyor. Üçüncü bölüm ise, bu romanlarda destan üslûbunun izlerini yokluyor. Kitap geniş bir kaynakça ile sona eriyor.

vii. Berna Moran, *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış*, c. I, *Ahmet Mithat'tan*

Ahmet Hamdi Tanpınar'a, İstanbul: İletişim Yay., 1983, 256 s.;

c. II, *Sabahattin Ali'den Yusuf Atılgan'a*, İstanbul: İletişim Yay., 1990, 248 s.;

c. III, *Sevgi Soysal'dan Bilge Karasu'ya*, İstanbul: İletişim Yay., 1994, 138 s.

Berna Moran’ın bu eseri, XIX. yüzyıl Türk romancılarından başlayarak günümüz romanına kadar belli başlı romancılarımızın öne çıkan romanları üzerine yapılan eleştirel çalışmaların, müstakil birer makale formatında bir araya getirilmesiyle oluşmuş bir kitaptır. Bu incelemelerde yazarın çıkış noktası, kendi ifadesi ile Batılılaşma ve bir dönemden sonra da toplumsal yapıyı sorgulamadır. Bu kitaplarda yer alan makalelerden bir çoğu daha önce çeşitli edebiyat dergilerinde yayımlanmıştır.

viii. Orhan Okay, *Batı Medeniyeti Karşısında Ahmed Midhat Efendi*,

İstanbul: Millî Eğitim Basımevi, 1989, 424 s.

Ahmed Midhat Efendi, XIX. yüzyıl Türk düşünce ve edebiyat hayatı içinde Batı medeniyeti karşısında en zengin fikirleri kaleme almış bir Türk yazardır. Okay'ın bu muhtevalı çalışması, Midhat Efendi'nin bu yönünü, onun bütün eserlerini göz önünde bulundurarak incelemekle birlikte, Ahmed Midhat Efendi'nin yazma serüveni içerisinde ağırlık merkezini romanlar teşkil ettiği için, yazar da ağırlıklı olarak Efendi'nin romanlarına eğilmektedir. Eserde, konu, Ahmed Midhat'ın Doğu ve Batı medeniyeti hakkındaki umumî görüşleri, ilim ve teknik, yaşayış tarzı, kadın ve aile, din, felsefe ve ahlâk, kültür, güzel sanatlar ve edebiyat gibi ana başlıklar altında kategorilendirilmekte, en son VII. bölümde ise, Batılılaşma ve Batılılık açısından Ahmed Midhat Efendi'nin roman ve tiyatrolarındaki tipler üzerinde durulmaktadır.

ix. İnci Enginün, *Halide Edib Adıvar'ın Eserlerinde Doğu ve Batı Meselesi*,

İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., 1978, 583 s.

Enginün'ün bu eseri de, Orhan Okay'ın *Batı Medeniyeti Karşısında Ahmed Midhat Efendi* çalışması gibi, konusuna yazarın bütün eserleri çerçevesinden bakmakla birlikte, eserde Halide Edib'in romancı kimliğine paralel bir odaklanma kendisini göstermektedir. Bu tabii olarak, Halide Edib'in edebî faaliyetleri içinde romancılığının öne çıkmasıyla örtüşen bir odaklanmadır. Enginün, çalışmasına bir girişten sonra, yazarın hayatını anlattığı bir bölümle başlıyor. Daha sonra ise, Doğu ve Batı meselesinin akislerini önce romanları ve diğer edebî eserleri içerisinde (III. Bölüm), ardından da fikrî eserleri, makaleleri ve diğer kitapları (IV. Bölüm) içerisinde arıyor. Halide Edib'in romanları ve diğer edebî eserleri üzerinde durulan III. Bölüm, kitabın en kapsamlı bölümüdür (322 sayfa). Kitap, Cumhuriyet'ten hemen önce ve sonraki dönemde Türk modernleşmesinin izini romanda sürme ilgi ve çalışmaları için önemli kaynak niteliğini taşımaktadır.

x. M. Fatih Andı, *Roman ve Hayat*, 1. bs., İstanbul: Kitabevi Yayınları, 1999, 147 s.; 2. bs., İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yay., 2004, 152 s.

Kitap, XIX. yüzyıldan günümüze romanın Batılı bir tür olarak içine geldiği Türk toplumunda oluşturduğu etki, üstlendiği veya hızlandırdığı değişim, bu doğrultuda gerek toplumsal yapı gerekse edebiyat geleneği karşısında oluşturduğu veya karşılaştığı sorunlar üzerine, sosyal bir perspektifi de gözeten yazıların toplamından oluşmuştur.

xi. Yunus Balcı, *Türk Romanında Aydın Problemi (1908-1950)*,

Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002, 352 s.

Adından da anlaşılacağı üzere II. Meşrutiyet'ten 1950'ye kadar yazılmış Türk

romanlarında “aydın” kavramının ve aydın tipinin nasıl ele alındığını ortaya koymayı amaçlayan bu eser, doktora tezi olarak hazırlanmış bir çalışmadır. Çalışma dört bölümdür: Birinci bölüm, kelime, kavram, tip ve toplumsal fonksiyonları açısından “aydın” üzerinde durmaktadır. İkinci bölümde roman kahramanı olarak aydınların Cumhuriyet’ten önce ve 1950’ye kadar Cumhuriyet döneminde Türk romanında nasıl yer aldığı konusuna geçilmiştir. Bu bölümde aydın roman kahramanları çeşitli ölçütlere göre sınıflandırılarak ele alınmıştır. Üçüncü bölüm “Romanda Aydının Nitelikleri ve Bakış Açıları”, dördüncü bölüm ise “Romanda Aydın Tipinin Sınıflandırılması” başlıklarını taşımaktadır. Bu muhteva ile, *Türk Romanında Aydın Problemi* Türk aydınının romana yansıyan portresini ayrıntılara inerek çizmeye çalışan kapsamlı bir çalışmadır.

xii. Alev Sınar, *Hikâye ve Romanlarımızda Çocuk (1872-1950)*,

İstanbul: Alfa Yayınları, 1997, 237 s.

Bir doktora tezi olarak hazırlanan bu çalışmada, Türk roman ve hikâyesinde çocuk temasının ele alınışı, I. Aile ve Çocuk, II. Okul Çevresi, III. Sokak ve Dış Çevre, IV. Savaş Tehlikesine Maruz Kalan Çocuklar başlıklarını taşıyan dört bölüm altında incelenmiştir.

xiii. Mehmet Törenek, *Türk Romanında İşgal İstanbul’u*,

İstanbul: Kitabevi Yay., 2002, 199 s.

Akademik nitelikli bir çalışma olan eser, Türk romanına genel bir bakışla başlamakta, ardından yakın dönem Türk tarihinin önemli olaylarından birisi olan Mütareke ve İstanbul’un işgali sürecini ana hatlarıyla özetleyip, bu dönemi sayfalarına taşıyan Türk romanlarını tanıtmaktadır. Bu giriş bölümünden sonra, konu dört bölüm olarak işlenmiştir. Birinci bölüm, Mütareke’den sonra İstanbul merkezli olarak yaşanan gelişmelerin, İstanbul’un işgalinin ve işgal süresince şehirde yaşanan olayların romanlara yansımaları, ikinci bölüm işgale karşı Türk milletinin gösterdiği tepkileri, mitingleri, gizli faaliyetleri ve Anadolu’ya geçiş çabalarını ele alıyor. Üçüncü bölüm, Mütareke yıllarında İstanbul’da sosyal hayatı, dördüncü bölüm ise bu dönemi anlatan romanlarda yabancıların birer roman kahramanı olarak nasıl işlendiğini inceliyor. Kitabın Sonuç kısmından sonra ise, Törenek, çalışması esnasında faydalandığı romanların bir listesini vermekte.

xiv. İsmail Parlatur, *Tanzimat Edebiyatında Kölelik*,

Ankara: Türk Tarih Kurumu Yay., 1987, 227 s.

Kitap her ne kadar bütün edebiyatı kapsayacak bir biçimde genel bir başlık taşısa bile, konunun asıl yansıdığı odak roman olduğu için, yazar, kölelik meselesini bilhassa Tanzimat romanları üzerinden ele almaktadır. Eserin ilk bölü-

mü Tanzimat'ın düşünce ve yazı hayatında kölelik fikrinin nasıl görüldüğüne, konunun nasıl muhakeme edildiğine ayrılmıştır. Parlatır, daha sonra dönemin romanlarını tek tek ele alıp, bu romanlarda “esaret” kavramına ve olayına nasıl bakıldığını incelemektedir. Üçüncü bölüm ise, “Tanzimat Yazarının Köleliği Ele Alış Tarzı” başlığıyla genel bir yorum ve açıklama niteliğindedir.

xv. Gürsel Aytaç, *Çağdaş Türk Romanları Üzerine İncelemeler*, Ankara:

Gündoğan Yay., 1990, 504 s.

Aytaç'ın bu kitabı, yazarın Türk edebiyatı ve özellikle de Türk romanı üzerine çeşitli dergilerde yazmış olduğu yazıların bir araya getirilmesiyle oluşmuş bir eserdir. Kitabı meydana getiren yazılar “Batı Filolojilerinin Türk Edebiyat Bilimine Katkısı”, “Edebiyat İncelemesi Üzerine”, “Çağdaş Türk Romanına Genel Bakış”, “Çağdaş Türk Romanlarından Örnekler”, “Karşılaştırmalı Roman İncelemeleri”, “Edebiyat Bilimi Terimleri” başlıklarını taşıyan altı bölüm altında toplanmış. Bu bölümlerin en kapsamlısı, “Çağdaş Türk Romanlarından Örnekler” bölümüdür. Buradaki yazılar, farklı zamanlarda, farklı yerlerde yayımlanmış olmakla birlikte, bir kitap bütünlüğü içinde bir araya geldiklerinde, yazarının dikkatli tespitleri ve Batı edebiyatlarının bilgisiyle de zenginleşmiş yorumları ile çağdaş Türk romanı hakkında okura bir bir bilgi ve katkı getirmektedir.

xvi. Şahmurat Arık, *Roman Yokuşunda Türkler: Türk Romanlarında Kültürel Kimliğimiz ve İnsan Modeli*, Ankara, 2002, 470 s.

Yazarın kendi yayını olarak neşredilen bu çalışma, isminde “Türk” kelimesinin geçtiği romanları esas alıp bu romanlarda Türk kimliğinin nasıl işlendiğini, Türk kahramanların nasıl birer kahraman portresi çizdiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Kitap iki bölümdür. Birinci bölümde yazar, tespit ettiği 23 romanı tek tek incelemektedir. Bu inceleme her roman için “A. Romanın Teknik Özellikleri” ve “B. Romanda Türklere Ait Özellikler” alt başlıkları etrafında yapılmaktadır. İkinci bölüm ise “Örnek Model Arayışları ve ‘Türk’ Romanlarındaki Biz” başlığını taşımakta, burada da incelenen romanlarda “Türk” kimliğinin hangi özellikleri ile belirdiği toplu olarak incelenmektedir.

xvii. Şahmurat Arık, *Türk Romanında Önsözler*,

Ankara, 2002, 734 s.

Arık'ın, önsözlerinden hareketle, romanların yazılış sebepleri, süreçleri, romancının eserinde okuyucuya vermek istediği mesajlar, eleştiriler, roman görüşleri vs. hakkında bilgilere ulaşma ve bunlar üzerinden Türk roman ve romancısının izini sürme amacını taşıyan bu çalışması da iki ana bölümden meydana gelmiştir. İlk bölüm, roman önsözlerinin değerlendirilmesine dayanmaktadır. İkinci bölüm ise, Ahmed Midhat Efendi'den bugüne tek tek roman önsözlerinin sıralanmasıyla teşekkül etmiştir.

xviii. Mehmet Tekin, *Romancı Yönüyle Peyami Safa*, İstanbul:

Ötüken Yay., 1999, 328 s.

Mehmet Tekin, Türk romanının en önemli isimlerinden birisi olan Peyami Safa'nın yazılarından hareketle hem roman hakkındaki görüşlerini sistemli bir biçimde ortaya koyduğu hem de bütün romanlarını incelemeye tâbi tuttuğu bu eserini üç bölüm altında geliştirmiştir. Birinci bölüm, Peyami Safa'nın roman sanatına bakışını anlatıyor ve "Peyami Safa'nın Roman Sanatı" başlığını taşıyor. "Roman İncelemeleri" başlıklı ikinci bölümde romancının romanları tek tek ele alınarak tahlil ediliyor. Üçüncü bölüm olan "Romanların Yapı ve Anlatım Özellikleri" bölümü ise, Peyami Safa'nın romanlarını kurguları, anlatıcıları ve bakış açıları, zaman, mekân ve olay örgüleri bakımından incelemeye tâbi tutuyor. Eser, roman metodolojisinden hareket ederek Peyami Safa'nın romancılığını ortaya koyan kapsamlı bir çalışmadır.

xix. Ahmet Kıymaz, *Romanda Millî Mücadele*, Ankara: Akçağ Yay., 1991, 294 s.

Kitapta 1918-1928 yılları arasında yayımlanmış romanlar arasında Millî Mücadele'yi konu olarak işleyen romanlar seçilmiş ve bunlar üzerinde Millî Mücadele'yi işleyiş biçimleri açısından tematik bir inceleme yapılmıştır. Ahmet Kıymaz çalışmasını iki ana bölüme ayırmaktadır: "Romanlarda Millî Mücadele Kahramanları" ve "Değişik Yönleriyle Millî Mücadele'nin Romanlara Yansıması". Yazar, kitabının sonuna bir de "1918-1928 Yılları Arasında Yayımlanan Türk Romanları Bibliyografyası" koymuştur.

xx. Murat Koç, *Türk Romanında İttihat ve Terakki (1908-2004)*,

İstanbul: Temel Yay., 2005, 635 s.

Yakın dönem Türk siyasi hayatının çok önemli bir hareketi ve oluşu olan İttihat ve Terakki Fırkası'nın teşekkülü, fikirleri, faaliyetleri ve etkileri Türk siyasi hayatında olduğu kadar Türk edebiyatında ve bilhassa romanında da akis bulmuştur. Murat Koç'un bu kapsamlı ve hacimli çalışması, roman çerçevesinde bu konu üzerine eğilmektedir. Kitap altı bölümdür. Şöyle ki: "23 Temmuz 1908 Öncesinde Jön Türk Hareketi", "1908-1913 Yılları Arasında İttihat ve Terakki", "I. Dünya Savaşı'nda İttihat ve Terakki", "Mütareke ve Millî Mücadele Döneminde İttihat ve Terakki", "Cumhuriyet Döneminde İttihat ve Terakki", "1889-1918 Yılları Arasındaki Fikir Akımları". Kitabın sonunda "Sonuç"tan sonra geniş bir Kaynakça kısmı gelmektedir.

xxi. Cevdet Kudret, *Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman*, c. I, İstanbul: Varlık

Yay., 1965, 402 s.; c. II, İstanbul: Varlık Yay., 1967, 472 s.; c. III, İstanbul:

İnkılap Yay., 1990, 485 s.

Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman, yazıldığı günden bu yana ilgi toplayan bir çalışma olmuştur. Bunda bu eserin modern Türk hikâye ve romanının ilk ör-

neklerinden XX. yüzyılın ortalarına kadarki zaman diliminde verilmiş olan roman ve hikayeler hakkında kısa ve derli toplu bilgiler sunmasının yanısıra sözünü ettiği eserlerin özetleriyle birlikte kısa iktibaslarına da yer vermesinin, yani bir yandan özet bilgiler şeklinde edebiyat tarihi dökümünü yapıp bir yandan da antoloji niteliğinde, metinleri bir araya getirmesinin rolü düşünülmelidir. Cevdet Kudret'in bu çalışmasının birinci cildi 1859-1910 yılları arasını, ikinci cildi 1911-1922 arasını ve üçüncü cildi ise 1923-1959 yılları arasını kapsamaktadır. Yazar, her dönemi, edebiyat toplulukları ve oluşumları çerçevesinde ve yazar yazar ele alır, çoğu kez birkaç paragraflık kısa ve öz bilgilerle Türk edebiyat tarihi içindeki yerini belirler ve ardından seçtiği bir roman veya hikâyeye geçer.

xxii. Ali Şükrü Çoruk, *Cumhuriyet Devri Türk Romanında Beyoğlu*, İstanbul: Kitabevi Yay., 1995, 413 s.

Cumhuriyet dönemi Türk romanına Beyoğlu semtinin aksedişini inceleyen bu çalışma bir yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. “Giriş”ten sonra sekiz bölüme ayrılan romanda Beyoğlu konusunu işlemektedir. Birinci bölümde kronolojik bir sıra ile Beyoğlu’ndan bahseden romanlar tek tek özetlenir. Daha sonraki bölümler ise, bu romanların kahramanları etrafında şekillenir. Yazar Beyoğlu’nda ikamet eden, giden, düşen, kaçan kahramanları uzun uzadıya tasnif eder. Altıncı bölüm, “Beyoğlu ile Diğer Semtler Arasındaki Çatışma”, sekizinci bölüm ise “Bir Mekân ve Anlayış-Zihniyet Olarak Beyoğlu” başlıklarıyla dikkat çekmektedir. Kitabın sonunda bir de “1924-1980 Yılları Arasında Yazılan Romanlar Bibliyografyası” yer almaktadır.

xxiii. Önder Göçgün, *Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Romanları ve Romanlarında Şahıslar Kadrosu*, İstanbul: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 1987, 689 s.

Hüseyin Rahmi, yazdığı dönemin İstanbul hayatına çok kalabalık ve zengin bir şahıs kadrosu içinde vermeyi başarabilmiş bir yazardır. Onun romanları bu açıdan zamanının toplumsal yapısını, insan modellerini, onların günlük yaşayışlarını tespit etmekte önemli birer kaynak durumundadır. Önder Göçgün de, çalışmasında, Gürpınar'ın romanlarını kahramanları açısından bir incelemeye tâbi tutuyor. Bu çalışma da, konu tek tek romanlar ve bu romanların kahramanları üzerinde durularak yürütülmüştür. Bu yönüyle, *Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Romanları ve Romanlarında Şahıslar Kadrosu*, tam bir döküm ve kategorilendirme çalışmasıdır. Yazar çalışmasının sonunda ise, bir neticeye ve çalışmasından çıkan genel hükümlere ve yorumlara gitmektedir.

xxiv. Osman Gündüz, *Meşrutiyet Romanında Yapı ve Tema*, c. I-II, İstanbul: MEB Yay., 1997, 1082 s.

Hacimli ve muhteva açısından zengin bir doktora tezi çalışmasına dayanan kitap, “Giriş” kısmında II. Meşrutiyet’e gelene kadarki Türk romanına kısa bir

bakış ve ardından II. Meşrutiyet dönemi romanlarına genel bir bakış sayfalarıyla başlıyor. Daha sonra “Meşrutiyet Romanında Ortak Yapı”, “Nicelik Bakımından Yapısal Sınıflama” ve “Nitelikleri Bakımından Yapısal Sınıflama” başlıkları gelmektedir. Sonrasında ise II. Meşrutiyet dönemi romanlarındaki çatışma öğeleri üzerine eğilinmektedir. Bu çatışma sosyal ve ferdi çatışmalar şeklinde iki kutba ayrıştırılarak işlenmektedir. Bu her iki çatışma öbeği de kendi içerisinde siyasi, fikri çatışmalar, uygarlık çatışması, Doğu-Batı çatışması, zihniyet çatışması, gelenek ve modernlik çatışması, değerler çatışması, sosyal sınıflar çatışması, mistik çatışmalar, bireysel iç çatışmalar gibi alt çatışma türlerine indirgenmektedir. “Sonuç”tan sonra ise 1908-1918 yılları arasında yayımlanmış romanları listeleyen zengin bir bibliyografya gelmektedir.

xxv. Kemal Timur, *Türk Romanında Dinler ve İnançlar*, Ankara: Elips Yay., 2006, 549 s.

XIX. yüzyıl Türk romanının Servet-i Fünûn’a kadar olan dönemini ele alarak bu dönem romanlarında din ve inançlar konusuna romancıların nasıl eğildiklerini, toplumsal değişimin giderek hız kazanmaya başladığı bir dönemde hayatın yansımaları olarak romanın ve birer aydın olarak romancının dünyasında dinin algılanmasının nasıl bir manzara gösterdiğini incelemeyi amaç eden bu çalışmada Kemal Timur, konuya beş ayrı bölüm penceresinden bakmaktadır. Önce din psikolojisinin bir başlığı ile konusuna eğilmekte, “Din Duygusu ve İnanma İhtiyacı” diye bir bölüm açıp, Tanzimat dönemi romanlarını bu açıdan tek tek ele almaktadır. Daha sonra ise din konusunu inançlar, ibadetler, hayat-din ilişkileri, din tarihi, dinî şahsiyetler vb. gibi görünüşleri ile romanlarda incelediği “Semavî Dinler” başlıklı bölüme yer vermektedir. Üçüncü bölüm, bu bölümün bir tamamlayıcısı olarak “Semavî Olmayan Dinler” başlığıyla açılmıştır. Dördüncü bölüm “Mitoloji”, beşincisi ise “Dinlerin Karşılaştırılması” başlıklarını taşıyorlar. Eser bir Sonuç ve bu döneme ait romanlarla faydalanılan kaynakların sıralandığı bibliyografya sayfalarıyla sona ermektedir.

xxvi. Handan İnci Elçi, *Roman ve Mekân: Türk Romanında Ev*, İstanbul: Arma Yay., 2003, 266 s.

Kitap, ev-insan-roman ilişkisine ve Türk kültüründe ve romanında evin yeri üzerine değerlendirmelerin ve tespitlerin sunulduğu bir girişten sonra, Tanzimat, Servet-i Fünûn, II. Meşrutiyet ve Cumhuriyet dönemi romanlarında mekân olarak evin nasıl, hangi açılımlarla ve fonksiyonlarla işlendiğini araştıran bölümlerle geliyor ve modernizmin eve getirdiği olumsuz bir anlam olarak “evden kaçış” yahut evsizlik olgusunun söz konusu edildiği beşinci bölümle bitiyor.

xxvii. Yavuz Demir, *Zaman Zaman İçinde Roman Roman İçinde: Müşâhedât*, İstanbul: Dergâh Yay., 2002, 91 s.

Münhasıran Ahmed Midhat Efendi'nin *Müşâhedât* isimli romanını incelemeye eğilen bu kitapta, yazar önce Efendi'nin romancı kimliğine değinmekte, ardından edebiyatta "üstkurmaca" kavramını açmakta, daha sonra da *Müşâhedât* üzerindeki incelemesine yer vermektedir.

xxviii. Bahriye Çeri, *Türk Romanında Kadın*, İstanbul: Simurg Yay., 1996, 255 s.

Çeri'nin kitabı 1923-1938 yılları arasındaki 15 yıllık dönemde yazılan romanları esas olarak alıyor. Giriş'te bizde kadın hareketlerinin tarihî gelişimini özetliyor. Daha sonra teker teker romanlara eğilerek kadın kahramanları inceliyor.

III. Seçilmiş Bibliyografya

A. Kitaplar

- Alangu, Tahir, *Cumhuriyetten Sonra Hikâye ve Roman*, c. I: 1919-1930; c. II: 1930-1940, c. III: 1940-1950, İstanbul: İstanbul Matbaası, 1965.
- Arslan, Nur-Gürani, *Türk Edebiyatında Amerika ve Amerikalılar*, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yay., 2000.
- Ateş, Nihat, *Çöküş Romanları*, İstanbul: Papirüs Yay., 2003.
- Aytür, Ünal, *Henry James ve Roman Sanatı*, Ankara: AÜ DTCF Yay., 1977.
- Bakırcıoğlu, N. Ziya, *Başlangıcından Günümüze Türk Romanı*, İstanbul: Ötüken Yay., 1983.
- Baki, Hayati, *Tanzimat Edebiyatında Roman ve İnsan*, Ankara: Promete Yay., 1993.
- Balabanlılar, Mürşit (haz.), *Türk Romanında Kurtuluş Savaşı*, İstanbul: İş Bankası Yay., 2003.
- Bergin, Azize Erten ve Zahir Güvemli, *Büyük Romanlar*, İstanbul: Varlık Yay., 1961.
- Bezirci, Asım ve Refika Taner, *Seçme Romanlar*, İstanbul, 1980.
- Butor, Michel, *Roman Üstüne Denemeler*, çev. Mehmet Rifat ve Sema Rifat, İstanbul: Düzlem Yay., 1991.
- Çelik, Hüseyin, *Reşat Nuri Güntekin'in Romanlarında Sosyal Tenkit*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yay., 2000.
- Çelik, Naci, *Romanda Hesaplaşma*, Ankara: Türkiye Defteri Yay., 1971.
- Çılgn, Alev Sınar, *Türk Roman ve Hikayesinde II. Dünya Savaşı*, İstanbul: Dergâh Yay., 2003.
- Dino, Güzin, *Tanzimat'tan Sonra Gerçekçiliğe Doğru*, Ankara: AÜ DTCF Yay., 1954.
- Dino, Güzin, *Türk Romanının Doğuşu*, İstanbul: Cem Yay., 1978.
- Dürder, Baha, *Okunacak Romanlar*, İstanbul: Öğretmen Cep Kitapları, 1959.

- Dürder, Baha, *Roman Anlayışı*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1971.
- Ecevit, Yıldız, *Kurmaca Bir Dünyadan*, Ankara: Gündoğan Yay., 1992.
- Emil, Birol, *Reşat Nuri Güntekin'in Romanlarında Şahıslar Dünyası-I*, İstanbul: İÜ Edebiyat Fakültesi Yay., 1984.
- Erbora, Ayşe, *Toplum Dışına İtilen Bireyler: Çağdaş Amerikan Romanında Topluma Uyum Sorunu*, İstanbul: İÜ Edebiyat Fakültesi Yay., 2000.
- Esen, Nüket, *Türk Romanında Aile Kurumu (1870-1970)*, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Matbaası, 1990.
- Fethi Naci, *10 Türk Romanı*, İstanbul: Oğlak Yay., 1971.
- Fethi Naci, *100 Soruda Türkiye'de Roman ve Toplumsal Değişme*, İstanbul: Gerçek Yay., 1981.
- Fethi Naci, *40 Yılda Kırk Roman*, İstanbul: Oğlak Yay., 1994.
- Fethi Naci, *50 Yılda 50 Türk Romanı*, İstanbul: Oğlak Yay., 1997.
- Fethi Naci, *Reşat Nuri'nin Romancılığı*, İstanbul: Oğlak Yay., 1995.
- Fethi Naci, *Roman ve Yaşam*, İstanbul: YKY Yay., 1992.
- Fethi Naci, *Yüzyılın 100 Romanı*, İstanbul: Adam Yay., 2000.
- Finn, Robert P., *Türk Romanı (İlk Dönem: 1872-1900)*, çev. Tomris Uyar, İstanbul: Bilgi Yay., 1984.
- Gökçek, Fazıl, *Osmanlı Kapısında Büyümek, Ahmet Mithat Efendi'nin Hikâye ve Romanlarında Gayrimüslim Osmanlılar*, İstanbul: İletişim Yay., 2006.
- Gümüş, Semih, *Yazının Sarkacı Roman*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yay., 2003.
- Güvemli, Zahir, *Türk Romanları (Resimli Antoloji)*, İstanbul: Türkiye Yay., 1954.
- Güzelsen, Mehmet Rifat, *Roman Kurgusu ve Yapısal Çözümleme: Michel Butor'un Değişim'i*, İstanbul: İÜ Yabancı Diller Yüksek Okulu Yay., 1978.
- İleri, Selim, *Aşk-ı Memnû ya da Uzun Bir Kışın Siyah Günleri*, İstanbul: Bilim/Felsefe/Sanat Yay., 1985.
- Kantarcıoğlu, Sevim, *Türk ve Dünya Romanlarında Modernizm*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 1988; 2. baskı, Ankara: Akçağ Yay., 2004.
- Kaplan, Ramazan, *Cumhuriyet Dönemi Türk Romanında Köy*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 1988.
- Kocakaplan, İsa, *Cengiz Dağcı'nın Dört Romanı*, İstanbul: MEB Yay., 1992.
- Kutlu, Şemsettin, *Başlangıçtan Günümüze Kadar Türk Romanları*, İstanbul: İnkılap Yay., 1980.
- Millas, Herkül, *Türk Romanı ve "Öteki"*, İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları, 2000.
- Miyasoğlu, Mustafa, *Roman Düşüncesi ve Türk Romanı*, İstanbul: Ötüken Yay., 1998.
- Narlı, Mehmet, *Orhan Kemal'in Romanları Üzerine Bir İnceleme*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yay., 2002.
- Nida, Ömer, *Kadın Romancılarımız (Başlangıçtan Günümüze)*, İstanbul: Gerçek Sanat Yay., 1991.
- Oktay, Ahmet, *Romanımıza Ne Oldu?*, İstanbul: Dünya Yay., 2003.

- Oktay, Ahmet, *Şeytan, Melek, Soyтары: Selim İleri'nin Romancılığı ve Romanları*, İstanbul: Oğlak Yay., 1998.
- Önertoy, Olcay, *Cumhuriyet Dönemi Türk Roman ve Öyküsü*, Ankara: İş Bankası Kültür Yayınları, 1984.
- Örik, Nahid Sırrı, *Roman ve Hikâye Hakkında*, İstanbul, 1933.
- Özbalcı, Mustafa, *Mehmet Rauf'un Romanlarında Şahıslar Kadrosu*, İstanbul: MEB Yay., 1997.
- Tatarlı, İbrahim ve Rıza Mollof, *Hüseyin Rahmi'den Fakir Baykurt'a Marksist Açıdan Türk Romanı*, İstanbul: Habora Yay., 1969.
- Tekin, Mehmet, *Peyami Safa'nın Roman Sanatı*, Konya, 1990.
- Tekin, Mehmet, *Roman Sanatı ve Romanın Unsurları*, Konya, 1989
- Tekin, Mehmet, *Romancı Yönüyle Orhan Pamuk ve Yeni Hayat*, İstanbul: Öz Eğitim Yay., 1997.
- Tepebaşı, Fatih, *Edebiyat ve Roman*, Konya: Çizgi Yay., 2001.
- Tükel, Turhan, *Beş Romancı Tartışıyor*, İstanbul: 1960.
- Uç, Himmet, *Ansiklopedik Roman-Eleştiri Terimleri, (Terimler, Unsurlar, Çeşitler, Eleştiriler, Yorumlar)*, Ankara, 2006.
- Uç, Himmet, *Romancı ve Romanlar*, Ankara, 2003.
- Yakar, Aytekin, *Türk Romanında Milli Mücadele*, Ankara: AÜ DTCF Yay., 1973.
- Yalçın, Alemdar, *Sosyal ve Siyasal Değişimler Açısından Cumhuriyet Dönemi Türk Romanı (1946-2000)*, Ankara: Akçağ Yay., 2003.
- Yavuz, Hilmi, *Roman Kavramı ve Türk Romanı*, Ankara: Bilgi Yay., 1977.
- Yavuz, İbrahim Ulvi, *Anahatlarıyla Türkiye'de Roman Sanatı ve Gelişimi Üzerine Bir Deneme*, İstanbul: Beka Yay., 1999.
- Yazar, M. Behçet, *Genç Romancılarımız ve Eserleri*, İstanbul, 1937.
- Yılmaz, Durali, *Roman Kavramı ve Türk Romanının Doğuşu*, İstanbul: Kültür Bakanlığı Yay., 1991.
- Yılmaz, Durali, *Romanımız ve İnsanımız*, İstanbul: Nakışlar Yay., 1976.

B. Dergilerin Roman Özel Sayıları

- Roman Özel Sayısı I, *Türk Dili*, Temmuz 1964, sy. 154.
- Roman Özel Sayısı II, *Türk Dili*, Aralık 1964, sy. 159.
- "Tarihçiler Tartışıyor: Tarih ve Roman İlişkisi Üzerine", *Tarih ve Toplum*, Haziran 2000, sy. 198.
- "Eleştirilenler, Romancılar Yüzyılım Başından Bugüne Türk Romanını Tartışıyor", *Hürriyet Gösteri*, Mart-Nisan 1981, sy. 4-5.
- Roman Dosyası, *Edebiyat Ortamı*, Haziran 1997, yıl. 1, sy. 5.
- Tarihî Roman Dosya, *Hürriyet Gösteri*, Mayıs 1997, sy. 197.
- Türk Romanında Kurtuluş Savaşı Özel Sayısı, *Türk Dili*, Temmuz 1976, sy. 298.
- Türk Romanı Özel Sayısı, *Hece*, Mayıs-Haziran-Temmuz 2002, sy. 65-66-67.
- Yeni Roman Özel Sayısı, *Yeni Dergi*, Kasım 1965.
- Tarihî Roman Özel Sayısı, *Türk Yurdu*, Mayıs-Haziran 2000, sy. 153-154.

C. Makaleler

- Açıl, Berat, “*Esrâr-ı Cinâyât*’ın Sırları”, *Merhaba Ey Muharrir: Ahmet Mithat Üzerine Eleştirel Yazılar*, Nüket Esen ve Erol Köroğlu (haz.), İstanbul: Boğaziçi Yay., 2006, s. 139-146.
- Ağaoğlu, Adalet, “Roman Yazarının İlerleyişi Gerileyişi”, *Hürriyet Gösteri*, Temmuz 1986, sy. 68, s. 32-33.
- Ağaoğlu, Adalet, “Roman Yazma ve Okuma Biçimleri”, *Mülkiyeliler Birliği Dergisi*, Mart 1988, c. XII, sy. 93, s. 51-56.
- Ağır, Ahmet, “Bir Post-Kolonyal Kahraman Hikâyesinin Tarih ile Münasebeti”, *İlmî Araştırmalar*, 2004, sy. 17, s. 7-15.
- Akatlı, Füsün, “Tanpınar ve *Aydaki Kadın*”, *Bir Gül Bu Karanlıklarda*, Abdullah Uçman ve Handan İnci (haz.), İstanbul: Kitabevi Yay., 2002, s. 521-523.
- Aksoy, Nazan, “Fatma Aliye Hanım’ın *Muhadarat*’ında Kadın Açısı”, *Varlık*, Kasım 1992, s. 40-43; Aralık 1992, s. 24-27.
- Aktaş, Şerif, “İkinci Meşrutiyet Sonrası Romanlarında Siyasi Temalar, Eskinin Tenkidi, Yönetim Sisteminde Düzensizliğin Ortaya Konulması”, *Türk Yurdu*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Haziran 2000, sy. 153-154, s. 110-121.
- Aktaş, Şerif, “Roman Olarak *Hüsn ü Aşk*”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, Aralık 1983, sy. 27, s. 94-108.
- Aliş, Şehnaz, “Saatleri Ayarlama Enstitüsü’nde Sosyal Tenkit”, *Doğumunun Yüziüncü Yılında Ahmet Hamdi Tanpınar*, İstanbul: Kitabevi Yay., 2003, s. 19-26.
- Altuğ, Fatih, “*Müşaheda*’ta Bakış, Ses ve Çiftdeğerlilik”, *Merhaba Ey Muharrir: Ahmet Mithat Üzerine Eleştirel Yazılar*, Nüket Esen ve Erol Köroğlu (haz.), İstanbul: Boğaziçi Yay., 2006, s. 97-118.
- Alver, Köksal, “Kemal Tahir ve Roman Sosyolojisi”, *Sosyoloji Yıllığı*, Baykan Sezer’e Armağan, İstanbul: Kızılelma Yay., 2004, s. 493-498.
- Alver, Köksal, “Roman ve Batılılaşma İdeolojisi”, *Hece*, Mart 2000, sy. 39, s. 26-28.
- Alver, Köksal, “Üç İstanbul Romanı Üzerine Sosyolojik Okuma Denemesi”, *İlmî Araştırmalar*, 2003, sy. 15, s. 19-26.
- Alver, Köksal, “Züppeliğin Sosyolojisi: Türk Romanında Züppe Tipler Örneği”, *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 252-266.
- And, Metin, “Oyun Yazarı Roman Yazarı”, *Dost*, Temmuz 1958, c. II, sy. 10, s. 8-10.
- Andaç, Feridun, “Roman, Tarih, Tarihsellik”, *Hürriyet Gösteri*, 1997, sy. 197-198.
- Andaç, Feridun, “Romanın Yüzyılı”, *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 107-110.
- Anday, Melih Cevdet, “Roman ve Röportaj”, *Oluş*, 11 Haziran 1939, c. II, sy. 24, s. 337.
- Andı, Fatih, “Günümüz Türk Romanının Dili Üzerine Dikkatler”, *V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri, 20-26 Eylül 2004*, c. I, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2004, s. 177-186.

- Andı, Fatih, "Millî Mücadele Romanlarında Ermeniler", *Çeşitli Yönlerden Türk-Ermeni İlişkileri*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yay., 2006, s. 461-474.
- Andı, Fatih, "Niteliğin İtibarından Niceliğin İstilasına", *Türk Edebiyatı*, Ocak 2005, sy. 375, s. 6-11.
- Andı, Fatih, "Roman Bereketi mi, Roman Furyası mı?", *Aklın ve Bilimin Işığında Eğitim*, Kasım 2004, yıl. 5, sy. 57, s. 38-41.
- Andı, M. Fatih, "Ahmed Midhat Efendi'nin Romanlarında Beykoz", *İlmî Araştırmalar*, 2006, sy. 21, s. 7-14.
- Andı, M. Fatih, "Ayna, Roman, Aile", *İzlenim*, Eylül 1995, sy. 25, s. 42-43.
- Andı, M. Fatih, "Biyografi ve Roman", *Kaşgar*, Ekim 1998, sy. 6, s. 22-25.
- Andı, M. Fatih, "Biyografi ve Roman II", *Kaşgar*, Ocak 1999, sy. 7, s. 39-41.
- Andı, M. Fatih, "Fenni Roman", *Dergâh*, Mart 1993, c. IV, sy. 37, s. 11-18.
- Andı, M. Fatih, "Kaçanlar, Kalanlar ve Romanlar", *Kaşgar*, Temmuz 1999, sy. 10, s. 46-51.
- Andı, M. Fatih, "Kadın Roman Okursa", *Dergâh*, Ağustos 1995, c. VI, sy. 66, s. 9-10.
- Andı, M. Fatih, "Kadınlar, Roman ve Roman Kadınları I-III", *Kaşgar*, Şubat-Haziran 1998, sy. 2-4, s. 34-45, 44-51 ve 78-89.
- Andı, M. Fatih, "Namık Kemal'in *Cezmi* Romanına Dair Devrinde Yapılan Münakaşalar", *Doğu Akdeniz Üniversitesi, Namık Kemal Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, Gazi Magosa, 1998, s. 25-46 (*Edebiyat Araştırmaları I*, İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2000, s. 19-40).
- Andı, M. Fatih, "Polisiye Roman", *Kaşgar*, Mart 1999, sy. 8, s. 36-40.
- Andı, M. Fatih, "Resimli Romanlar Roman Resimleri", *Dergâh*, Temmuz 1997, sy. 89, s. 4-5 ve 22.
- Andı, M. Fatih, "Roman Okumak Muzır mıdır?", *Dergâh*, Aralık 1992, c. III, sy. 34, s. 3-5.
- Andı, M. Fatih, "Roman Okuyacağına Dersine Çalış", *Edebiyat Ortamı*, Haziran 1997, sy. 5, s. 40-44.
- Andı, M. Fatih, "Roman ve Hayat", *Dergâh*, Nisan 1995, c. VI, sy. 62, s. 9-10.
- Andı, M. Fatih, "Roman ve Piyasa", *Kaşgar*, Ağustos 1998, sy. 5, s. 29-40.
- Andı, M. Fatih, "Romana Dair Birkaç Anekdöt", *Kaşgar*, Mayıs 1999, sy. 9, s. 68-76.
- Andı, M. Fatih, "Türk Edebiyatında Jules Verne Tercümeleleri", *İ. Ü. Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1999, sy. 28, s. 65-80.
- Andı, M. Fatih, "Türk Romanında Köye Açılma ve Mehmet Celal'in Romanları", *İlmî Araştırmalar*, 1996, sy. 2, s. 29-38.
- Andı, M. Fatih, "Türk Romanında Köy ve Kemal Tahir", *Sosyoloji Yıllığı, Kitap 11, Baykan Sezer'e Armağan*, İstanbul: Kızılalma Yay., 2004, s. 510-520.
- Apaydın, Mustafa, "Biyografik Roman Türünün Türk Edebiyatındaki Gelişimi Üzerine Bazı Dikkatler", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 460-469.

- Aren, Kemal Y., "Karanlıkta Mum Işığı ve Tarihi Romancılığımız", *Türk Edebiyatı*, Eylül 1985, sy. 143, s. 73-74.
- Argunşah, Hülya, "Ahmet Mithat Efendi'nin Tarihi Romancılığı", *Merhaba Ey Muhar-rir: Ahmet Mithat Üzerine Eleştirel Yazılar*, Nüket Esen ve Erol Köroğlu (haz.), İstanbul: Boğaziçi Yay., 2006, s. 119-138.
- Argunşah, Hülya, "Cezmi Romanı Üzerine Düşünceler", *Türk Dili*, Mayıs 1997, sy. 545, s. 510-518.
- Argunşah, Hülya, "Çanakkale'de Yazılan Romanın Destanı: Ve Çanakkale", *Türk Edebi-yatı*, Nisan 1990, sy. 190, s. 55-57.
- Argunşah, Hülya, "Tarihi Romanda Postmodern Arayışlar", *İlmî Araştırmalar*, 2002, sy. 14, s. 17-27.
- Argunşah, Hülya, "Tarihi Romanın Yükselişi", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 440-450.
- Arık, Şahmurat, "Ahmet Midhat Efendi'nin Romanlarında Roman Sanatı Üzerine Dü-şünceler", *İlmî Araştırmalar*, 2006 sy. 21, s. 15-36.
- Arık, Şahmurat, "Cumhuriyet Öncesi Türk Romanında Değerler Çatışması", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 294-302.
- Arslan, Nihayet, "Eylül ya da Bir Aşkın Analizi", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 560-571.
- Arslan, Nur Gürani, "Ahmet Midhat Efendi'nin Romanlarında Yabancılar", *Türk Dili*, Mayıs 1995, sy. 521, s. 570-576.
- Aslankara, M. Sadık, "Romanda Tarihi Değiştirmek, Tarihseli Dönüştürmek", *Adam Sanat*, Mart 1999, sy. 169.
- Ata, Bahri, "Tarih Öğretiminde Bir Araç Olarak Tarihi Romanlar", *Türk Yurdu*, Türk Ro-manı Özel Sayısı, Mayıs-Haziran 2000, sy. 153-154, s. 158-165.
- Atayman, Veysel, "Roman Eleştirisinin İlkeleri I", *Varlık*, Eylül 1986, yıl 55, sy. 948, s. 10-11.
- Atayman, Veysel, "Roman Eleştirisinin İlkeleri II", *Varlık*, Ekim 1986, yıl 55, sy. 949, s. 8-9.
- Atayman, Veysel, "Roman Eleştirisinin İlkeleri III", *Varlık*, Kasım 1986, yıl 55, sy. 950, s. 20-21.
- Ateş, Kemal, "Türk Romanında Yöre Dili", *Çağdaş Eleştiri*, Mayıs 1985, c. IV, sy. 5, s. 22-25.
- Ateş, Ömer, "Roman ve Politika", *Kavram*, Eylül 1989, c. I, sy. 5, s. 16-18.
- Ayda, Adile, "Pembe Romanlar", *Hisar*, Şubat 1978, c. XVII, sy. 170, s. 4-5.
- Aydın, Ertuğrul, "Roman ve İnsan", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 352-358.
- Aykın, Cemal, "Batı Toplumlarında Roman ve Sinema İlişkileri I", *Türk Dili*, Ekim 1981, sy. 382, s. 160-178.
- Aykın, Cemal, "Batı Toplumlarında Roman ve Sinema ilişkileri II", *Türk Dili*, Aralık 1981, sy. 383, s. 482-503.
- Aytaç, Gürsel, "Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Çağ ve Toplum Hicvi: *Saatleri Ayarlama Ens-titüsü*", *Millî Kültür*, Ekim 1981 c. III, sy. 5, s. 7-13.

- Aytaç, Gürsel, "Bugünkü Türk Romanında Anlatım Tekniği", *Millî Kültür*, Şubat 1983, sy. 38, s. 16-19.
- Aytaç, Gürsel, "Günümüz Türk Romanında Gerçeklik ve Gerçekçilik", *Çağdaş Eleştiri*, Mayıs 1985, c. IV, sy. 5, s. 16-21.
- Aytaç, Gürsel, "Roman Çevirisi, Çeviri Romanlar", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 371-374.
- Aytaç, Gürsel, "Tarık Buğra'nın Romanı Yağmur Beklerken", *Yazko Edebiyat*, Ağustos 1983, c. V, sy. 27, s. 113-119.
- Aytekin, Halil, "XIX. Yüzyıl Fransız ve Türk Romanında Kötü Yola Düşmüş Kadın Portrelerinin Karşılaştırılması", *İlmî Araştırmalar*, 2003, sy. 16, s. 19-34.
- Ayvaz, Sezer Ateş, "Millî Mücadele'de Yeniden Doğuş ve Küçük Ağa", *Hürriyet Gösteri*, Nisan 1994, sy. 17, s. 34-37.
- Ayyıldız, Mustafa, "Roman ve Roman Okuruna Roman Sosyolojisi Açısından Bir Yaklaşım", *Yedi İklim*, Kasım 1994, sy. 56, s. 12-14.
- Baki, Hayati, "Tanzimat Edebiyatında Roman", *Türk Yurdu*, Mayıs-Haziran 2000, sy. 153-154, s. 83-87.
- Balcı, Yunus, "Batılılaşma Açısından Roman-Aydın İlişkisi ve İlk Dönem Romanlarımızda Aydınlar", *Türk Yurdu*, Mayıs-Haziran 2000, sy. 153-154, s. 133-139.
- Balcı, Yunus, "Türk Romanında Aydın Sorunu", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 281-294.
- Barlas, Şehsuvar, "Romanda Gerçekçilik: Anlayışlar ve Tip Sorunu", *Yazko Edebiyat*, Ocak-Şubat 1984, s. 39-40.
- Başkal, Zekeriya, "Adalet Ağaoglu'nun İki Romanında 68 Kuşağı", *Hayata Bakan Edebiyat*, Nüket Esen ve Erol Köroğlu (haz.), İstanbul: Boğaziçi Yay., 2003, s. 57-69.
- Başkal, Zekeriya, "İki Tarihî Romanın Alışkanlıkları Kırma Kuramı (Defamiliarization) Çerçevesinde İncelenmesi: *Benim Adım Yunus Emre* ve *Bir Ben Vardır Bende Benden İçeri*", *İlmî Araştırmalar*, 2005, sy. 20, s. 57-66.
- Belge, Murat, "Çeşitli Açılardan Roman Kişisi", *Yeni Dergi*, Kasım 1968, yıl. 5, sy. 50, s. 362-372.
- Berksoy, Naci Çelik, "Kemal Tahir Romanında Aydın Üzerine Çeşitlemeler", *Sosyoloji Yıllığı, Kemal Tahir'in 30. Ölüm Yıldönümü Anısına*, İstanbul: Kızılelma Yay., 2003, s. 128-146.
- Bezci, Şenol, "Postmodern Romanlarda Sorunsallaşan Akılcılık", *Son Duvar*, Nisan 1997, sy. 2, s. 10-11.
- Bezci, Şenol, "Sorunsallaşan Tarih ve Tarih Romanı", *Sanat Dünyamız*, Haziran 1997, sy. 4, s. 17-20
- Bingöl, M. Nuri, "Küçük Ağa Romanına Bakış Tarzı", *Türk Edebiyatı*, Haziran 1984, sy. 128, s. 13-14.
- Binyazar, Adnan, "Belgesel Roman", *Varlık*, Şubat 1971, yıl. 38, sy. 761, s. 8.
- Birinci, Necat, "Ahmet Midhat Efendi'nin Önemli Bir Romanı: *Müşahedat*", *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Ocak-Ekim 1980, sy. 1-4, s. 66-76, 55-73, 65-75, 69-74.

- Birinci, Necat, "Tenkidin Dikkatine Düşmemiş Bir Roman: *Müşahedat*", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 544-550.
- Boratav, Pertev Naili, "İlk Romanlarımız", *Folklor ve Edebiyat II*, 1945, s. 130-152.
- Bostancı, Kahraman, "Suut Kemal Yetkin ile Halit Ziya Uşaklıgil Arasında Roman Üzerine Bir Tartışma", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 377-381.
- Boynukara, Hasan, "Karakter ve Tip", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 174-187.
- Cantek, Levent, "Türkiye'de Çizgi Romanın Umûmî Manzarası", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 515-538.
- Çağan, Kenan ve Köksal Alver, "Üç İstanbul ya da Bir Çözülüştün Zayıf Halkaları", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 576-583.
- Çağın, Sabahattin, "Küçük Ağa", *Türk Yurdu*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Haziran 2000, sy. 153-154, s. 223-229.
- Çağlaroğlu, Taha, "Kaybolmuş Günler", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 694-698.
- Çalık, Ethem, "Tarihî Roman Yazarı ve Tarihçi", *Yeni Dergi*, Mayıs 1996, s. 39-40.
- Çankaya, Erol, "Türk Romanında İttihat ve Terakki Yılları I", *Yazko Edebiyat*, Mayıs 1983, sy. 31, s. 100-116.
- Çankaya, Erol, "Türk Romanında İttihat ve Terakki Yılları II", *Yazko Edebiyat*, Haziran 1983, sy. 32, s. 101-112.
- Çeri, Bahriye, "Cumhuriyet Romanında Osmanlı Tarihinin Kurgulanışı" *Tarih ve Toplum*, Haziran 2000, sy. 198, s. 19-26.
- Çetin, Nurullah, "Tanzimat Döneminde Türk Romanı", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 21-33.
- Çetin, Nurullah, "II. Abdülhamit Dönemi Türk Romanı (1878-1908)", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 34-52.
- Çetişli, İsmail, "Yağmur Beklerken ve Serbest Cumhuriyet Fırkası", *Türk Edebiyatı*, Haziran 1987, sy. 164, s. 33-36.
- Çıkla, Selçuk, "Romanda Kurmaca ve Gerçeklik", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 111-129.
- Çınarlı, Mehmet, "Roman Ölebilir mi", *Hisar*, Kasım 1979, c. XIX, sy. 264, s. 3-5.
- Çiftlikçi, Ramazan, "Türk Romanında Tip ve Karakter Problemleri", *Yedi İklim*, Haziran 2000, sy. 123, s. 42-49.
- Çokum, Sevinç, "Roman Üzerine", *Türk Edebiyatı*, Şubat 1992, sy. 220, s. 15-16.
- Dal, Günay, "Postmodern Roman ya da Roman Oynamak", *Hürriyet Gösteri*, Ocak 1988, sy. 86, s. 31-35.
- Demir, Yavuz, "Ahmet Midhat Efendi: Her Yol Roma(n)a Çıkar", *Merhaba Ey Muharrir: Ahmet Mithat Üzerine Eleştirel Yazılar*, Nüket Esen ve Erol Köroğlu (haz.), İstanbul: Boğaziçi Yay., 2006, s. 52-58.

- Demiralp, Oğuz, "Mahur Beste'nin Bitmemişliği", *Soyut*, Mart 1976, sy. 89, s. 31-36.
- Demirci, İbrahim, "Romanımızın 27 Yılına Bakış (1923-1950)", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 58-66.
- Dilmen, İbrahim Necmi, "Namık Kemal'in Romanları ve Romancılığı", *Namık Kemal Hakkında*, Ankara: AÜ DTCF Yay., 1942, s. 57-69.
- Dirin, İlyas, "Küçük Ağa Romanında Çerkez Ethem Gerçeği", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 654-666.
- Doğan, Mehmet Can, "Tarihi Romanın Dinamikliği ve Son 15 Yıllık Tarihi Romanları", *Türk Yurdu*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Haziran 2000, sy. 153-154, s. 140-157.
- Duman, Musa, "Ağrı Dağı Efsanesi'nin Dili Üzerine Tespitler", *İlmî Araştırmalar*, 1998, sy. 6, s. 83-124.
- Duymaz, Recep, "Muhayyelât ile İntibah Arasındaki Benzerlikler I", *Dergâh*, Kasım 1999, sy. 117, s. 10-11, 21.
- Duymaz, Recep, "Muhayyelât ile Çengi Arasındaki Benzerlikler II", *Dergâh*, Aralık 1999, sy. 118, s. 20-22.
- Duymaz, Recep, "Muhayyelât ile Çengi Arasındaki Benzerlikler III", *Dergâh*, Ocak 2000, sy. 119, s. 17-19.
- Duymaz, Recep, "Muhayyelât ile Taaşuk-ı Tal'at ve Fitnat Arasındaki Benzerlikler", *Dergâh*, Eylül-Ekim 1999, sy. 115-116, s. 10-11 ve 21.
- Edgü, Ferit, "Yeni Romana Toplu Bir Bakış Denemesi", *Yeni Dergi*, Aralık 1965, yıl. 2, sy. 15, s. 497-507.
- Eğribel, Ertan, "Kemal Tahir'de Roman ve Toplum Gerçekliği Açısından Yöntem", *Sosyoloji Yıllığı, Kemal Tahir'in 30. Ölüm Yıldönümü Anısına*, İstanbul: Kızılmele Yay., 2003, s. 76-86.
- Eğribel, Ertan ve Ufuk Özcan, "Kemal Tahir ve Türk Romanı", *Sosyoloji Yıllığı, Kemal Tahir'in 30. Ölüm Yıldönümü Anısına*, İstanbul: Kızılmele Yay., 2003, s. 53-64.
- Emil, Birol, "Mizancı Mehmet Murat Bey ve Romanına Dair", *Türk Kültür ve Edebiyatından II: Şahsiyetler*, Ankara: Akçağ Yay., 1997, s. 90-110.
- Emil, Birol, "Öğretmenler Romancısı Reşat Nuri Güntekin I-II", *Türk Kültür ve Edebiyatından II: Şahsiyetler*, Ankara: Akçağ Yay., 1997, s. 311-364.
- Emil, Birol, "Reşat Nuri Güntekin'in Romanlarında Çocuk Problemi", *Türk Kültür ve Edebiyatından II: Şahsiyetler*, Ankara: Akçağ Yay., 1997, s. 299-310.
- Emir, Sabahat, "Küçük Ağa Üzerine", *Hisar*, Temmuz 1970, sy. 79, s. 10-12.
- Enginün, İnci, "Acımak Romanı ve Sosyal Tenkit", *Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 1983, sy. 2, s. 22-36.
- Enginün, İnci, "Romancılarımız ve Mevlana", *İkinci Milli Mevlana Kongresi, Tebliğler*, Konya: Selçuk Üniversitesi Yay., 1986, s. 27-36.
- Enginün, İnci, "Roman-Film" *Hisar*, Temmuz 1978, c. XVIII, sy. 250, s. 24-25.
- Enginün, İnci, "Romanımızda Yabancı Okullar Meselesi", *Türk Edebiyatı*, Kasım 1978, sy. 61, s. 13-15.
- Enginün, İnci, "Sahnenin Dışındakiler", *Millî Kültür*, Mayıs 1982, sy. 34, s. 38-40.

- Enginün, İnci, "Tanpınar'ın Romanlarında Savaş", *Türklük Araştırmaları Dergisi*, 1984, sy. 1, s. 288-306.
- Enginün, İnci, "Konak", *Türk Edebiyatı*, Ağustos 1974, c. III, sy. 32, s. 37-38.
- Eralp, Vehbi, "Hamdi Tanpınar'ın Romanı: Huzur", *Yeni Sabah*, 20 Ocak 1950 [*Bir Gül Bu Karanlıklarda*, Abdullah Uçman ve Handan İnci (haz.), İstanbul: Kitabevi Yay., 2002, s. 64-67].
- Ercilasun, Ahmet Bican, "Türk Romanı ve İşinsu", *Töre*, Aralık 1982, sy. 139, s. 58-60.
- Ercilasun, Bilge, "Ahmet Hikmet Müftüoğlu'nun Orhun Abideleri ile İlgili Romanı: Gönül Hanım", *Yeni Türk Edebiyatı Üzerine İncelemeler I*, Ankara: Akçağ Yay., 1997, s. 380-390.
- Ercilasun, Bilge, "Emine İşinsu'nun Yeni Romanı: Cambaz", *Yeni Türk Edebiyatı Üzerine İncelemeler II*, Ankara: Akçağ Yay., 1997, s. 701-717.
- Ercilasun, Bilge, "İbiş'in Rüyası", *Yeni Türk Edebiyatı Üzerine İncelemeler II*, Ankara: Akçağ Yay., 1997, s. 669-677.
- Erhat, Azra, "Dergilerde Aydın ve Roman Konusu", *Varlık*, Kasım 1981, yıl. 48, sy. 890, s. 13-19.
- Erol, Kemal, "Talip Apaydın'ın Roman ve Öykülerinde Kadın ve Sorunları", *İlmî Araştırmalar*, 2006, sy. 21, s. 87-120.
- Erol, Sibel, "Toplumsal Dış Gerçeklik ve Kişisel İç Şiir: Adalet Ağaoglu'nun Romanlarındaki İnce Ayar", *Hayata Bakan Edebiyat*, Nüket Esen ve Erol Köroğlu (haz.), İstanbul: Boğaziçi Yay., 2003, s. 5-31.
- Ertop, Konur, "Ahmet Hamdi Tanpınar: Romancı Kişiliği ve Geçmişle Hesaplaşması", *Milliyet Sanat*, 15 Ocak 1982, sy. 40, s. 19-21.
- Esen, Nüket, "Ahmet Mithat'ta Anlatıcı ve Muhatabı", *Merhaba Ey Muharrir: Ahmet Mithat Üzerine Eleştirel Yazılar*, Nüket Esen ve Erol Köroğlu (haz.), İstanbul: Boğaziçi Yay., 2006, s. 59-72.
- Esen, Nüket, "Modernist Bir Romanın Habercisi: Dürdane Hanım", *Hürriyet Gösteri*, Nisan 1991, sy. 125, s. 78-79.
- Esen, Nüket, "Tanzimat Romanında Yazarın Konumu", *Hürriyet Gösteri*, Mayıs 1986, sy. 66, s. 16-18.
- Esen, Nüket, "Türk Romanında Güçlü Kadınlar", *Türk Dili*, Kasım 1991, sy. 479, s. 381-384.
- Esen, Nüket, "Ahmed Midhat Efendi'nin Romanlarında Kadın Sorunları", *Hürriyet Gösteri*, Aralık 1991, sy. 133, s. 62-63.
- Fedai, Özlem, "Mistik, Marksist ve Osmanlı: Kemal Tahir Romanında Tarih", *Türk Yurdu*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Haziran 2000, sy. 153-154, s. 179-185.
- Fedai, Özlem, "Tarihi Roman ve Kemal Tahir", *Sosyoloji Yıllığı*, Baykan Sezer'e Armağan, İstanbul: Kızılelma Yay., 2004, s. 499-509.
- Feldman, Walter, "Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Saatleri Ayarlama Enstitüsü'nde Zaman, Bellek ve Özyaşamöyküsü", çev. Yurdanur Salman, *Kitaplık*, Güz 1998, sy. 34, s. 122-140.
- Fethi Naci, "Huzur", *Yeni Dergi*, Mart 1973, sy. 102, s. 22-37.
- Fethi Naci, "Romancılarımız ve Roman Kişileri", *Hürriyet Gösteri*, Şubat 1983, sy. 27.

- Fethi Naci, "Sahnenin Dışındakiler", *Yeni Dergi*, Kasım 1973, sy. 110, s. 24-34.
- Fethi Naci, "Serbest Fırka Karşısında İki Romancı: Kemal Tahir ve Tarık Buğra", *Hürriyet Gösteri*, Nisan 1982, sy. 17, s. 22-25.
- Gökşen, Enver Naci, "Türk Romanında Çocuk", *Türk Dili*, Haziran 1957 sy. 69, s. 486-488.
- Gözler, Fethi, "Tarihi Roman Üzerine Düşünceler ve Romancılar", *Küçük Dergi*, Haziran 1980, c. XII, sy. 13, s. 13-15.
- Gülendam, Ramazan, "Türk Romanında Dine ve Din Adamına Bakış", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 303-312.
- Gümüş, Semih, "Tarihin Anlamı ve Romanda Tarihseli Soyutlamak I", *Adam Sanat*, Ocak 1991, sy. 62, s. 23-35.
- Gümüş, Semih, "Tarihin Anlamı ve Romanda Tarihseli Soyutlamak II", *Adam Sanat*, Nisan 1991, sy. 65, s. 49-57.
- Günday, Rifat, "Marcel Proust ve Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Kahramanlarının Resme İlgileri ve Portre Betimlemeleri", *İlmî Araştırmalar*, 2003, sy. 16, s. 35-54.
- Gündüz, Osman, "Meşrutiyet Dönemi Romanında Geleneksel Hikâyeden Gelen Unsurlar", *Türk Yurdu*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Haziran 2000, sy. 253-154, s. 92-97.
- Güneri, Ferit, "Gelecekte Olacakları Sezme ya da Türk Romanında Eşkıyalık Üzerine", *Sosyoloji Yıllığı, Kemal Tahir'in 30. Ölüm Yıldönümü Anısına*, İstanbul: Kızılelma Yay., 2003, s. 319-327.
- Güngör, Erol, "Tarihin Romanı", *Türk Edebiyatı*, Şubat 1973, sy. 14, s. 32-35.
- Güntekin, Reşat Nuri, "Romandan Piyes Çıkarmak I", *Yeditepe*, 1 Ocak 1957, yıl. 7, sy. 122, s. 8.
- Güntekin, Reşat Nuri, "Romandan Piyes Çıkarmak II", *Yeditepe*, 15 Ocak 1957, yıl. 7, sy. 123, s. 8.
- Güntekin, Reşat Nuri, "Romandan Piyes Çıkarmak III", *Yeditepe*, 1 Şubat 1957, yıl. 7, sy. 124, s. 8.
- Güntekin, Reşat Nuri, "Romandan Piyes Çıkarmak IV", *Yeditepe*, 15 Şubat 1957, yıl. 7, sy. 125, s. 8.
- Hacıeminoğlu, Necmeddin, "Bizim Romanlarımız ve Hüsrev ü Şirin", *Hisar*, Ocak 1964, yıl. 8, sy. 1, s. 21-22.
- Haser, Melin, "*Sevda-yı Garam* Romanında Kadınlar", *Mehmet Kaplan İçin*, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay., 1988, s. 105-114.
- Hayber, Abdülkadir, "Yaban'dan Küçük Ağa'ya", *Türk Yurdu*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Haziran 2000, sy. 153-154, s. 209-218.
- Hisar, Abdülhakşinasi, "Romanın Şahısları I", *Varlık*, Kasım 1946, yıl. 14, sy. 316, s. 6-7.
- Hisar, Abdülhakşinasi, "Romanın Şahısları II", *Varlık*, Aralık 1946, yıl. 14, sy. 317, s. 3-4.
- Huyugüzel, Ömer Faruk, "Halid Ziya'nın *Sefile* Romanında Realist Etkiler", *Mehmet Kaplan'a Armağan*, İstanbul: Dergâh Yay., 1984, s. 185-201.
- İrzk, Sibel, "*Ölmeye Yatmak*, Anlatı ve Otorite", *Hayata Bakan Edebiyat*, Nüket Esen ve Erol Köroğlu (haz.), İstanbul: Boğaziçi Yay., 2003, s. 46-56.

- İssi, Ahmet Cüneyt, "Türk Edebiyatının Romanla Tanışması", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 16-20.
- Işın, Ekrem, "Jöntürk İdeolojisinin Türk Romanına Etkileri: Mizancı Murat Bey ve Toplumsal Ütopyası", *Sanat Olayı*, Mayıs 1981, s. 74-77.
- Işın, Ekrem, "Osmanlı İlmîye Sınıfının Romanı: *Mahur Beste*", *Kitap-lık*, Mart-Nisan 2000, sy. 40, s. 113-122.
- İleri, Selim, "Ataç'ın Roman Anlayışı", *Türk Dili*, Mayıs 1977, sy. 308, s. 428-433.
- İleri, Selim, "Politik Roman Yazarken Bazı Kaygılar Bazı Öneriler", *Özgür İnsan*, Eylül 1977, sy. 47, s. 78-83.
- İleri, Selim, "Sahnenin Dışındakiler", *Yeni Dergi*, Mayıs 1973, sy. 104, s. 59-62.
- İpşiroğlu, Zehra, "Türk Romanında Aydın-Köylü İkilemi", *Çağdaş Eleştiri*, Mayıs 1985, c. IV, sy. 5, s. 26-29.
- Kabaklı, Ahmet, "Cumhuriyetten Bu Yana Hikaye ve Roman I", *Türk Edebiyatı*, 15 Nisan 1972, sy. 4, s. 5-6.
- Kabaklı, Ahmet, "Cumhuriyetten Bu Yana Hikaye ve Roman II", *Türk Edebiyatı*, 30 Haziran 1972, sy. 6, s. 24-26.
- Kahraman, Alim, "II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e (1908-1922) Türk Romanı", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 53-57.
- Kakıncı, Tarık Dursun, "Roman Bir Ayrıntılar Sanatıdır", *Türk Dili*, sy. 370, Ekim 1982, s. 196-198.
- Kakıncı, Tarık Dursun, "Savaş ve Romanlar", *Yazko Edebiyat*, Temmuz 1982, c. III, sy. 21, s. 97-110.
- Kantarcıoğlu, Sevim, "Huzur'da Aydın Tipi", *Millî Kültür*, Ocak 1982, sy. 8, s. 22-25.
- Kantarcıoğlu, Sevim, "Huzur'da Aydın Tipi", *Millî Kültür*, Şubat 1982, sy. 9, s. 15-18.
- Kaplan, Mehmet, "Konak", *Hisar*, Nisan 1974, c. XIV, sy. 124, s. 10-11.
- Kaplan, Mehmet, "Destan, Mesnevi ve Roman", *Hisar*, Temmuz 1975, c. XV, sy. 139, s. 3-6.
- Kaplan, Mehmet, "Küçük Ağa", *Hisar*, Ağustos 1964, sy. 8, s. 10-12.
- Kaplan, Mehmet, "Saatleri Ayarlama Enstitüsü", *Çağrı*, Şubat 1962, sy. 49, s. 1-4.
- Kaplan, Mehmet, "Tarihî Romanda Şahıslar Nasıl Konuşturulmalı?", *Türk Edebiyatı*, Temmuz 1977, sy. 45, s. 7-8.
- Kaplan, Mehmet, "Bir Şairin Romanı: *Huzur*", *İÜ Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1962, sy. 12, s. 361-425.
- Kaplan, Mehmet, "*Felâtnun Bey'le Rakım Efendi*", *Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar II*, İstanbul: Dergâh Yay., 1987, s. 93-123.
- Kaplan, Mehmet, "Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Romanlarında Aslı Tipler", *Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar I*, İstanbul 1976, Dergâh Yay., s. 459-475.
- Kaplan, Mehmet, "*İntibah*", *Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar II*, İstanbul: Dergâh Yay., 1987, s. 124-143.
- Kaplan, Mehmet, "*Karabibik*", *Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar I*, İstanbul: Dergâh Yay., 1976, s. 384-391.
- Kaplan, Mehmet, "*Küçük Ağa Ankara'da*", *Hisar*, Mart 1967, sy. 39, s. 5-6.

- Kaplan, Mehmet, “*Mai ve Siyah* Romanının Üslubu Hakkında”, *İÜ Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1971, sy. 19, s. 51-72.
- Kaplan, Mehmet, “*Sergüzeşt* Romanı”, *Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar I*, İstanbul: Dergâh Yay., 1976, s. 369-383.
- Kaplan, Mehmet, “*Taaşuk-ı Talat ve Fitnat*”, *Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar II*, İstanbul: Dergâh Yay., 1987, s. 73-92.
- Kaplan, Mehmet, “*Yağmur Beklerken*”, *Millî Kültür*, Şubat 1983, sy. 38, s. 8-12.
- Kaplan, Mehmet, “*Yağmur Beklerken*: Tarık Buğra'nın Romanı”, *Türk Edebiyatı*, Mayıs 1982, sy. 103, s. 18-21.
- Kaplan, Ramazan, “*Aşk-ı Memnû*, Evinde Bir Yabancı Adam”, *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 550-559.
- Kaplan, Ramazan, “*Köy Romanı*”, *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 275-280.
- Kaplan, Ramazan, “*Türk Romanı ve Dış Türkler: Aydemir*”, *Millî Kültür*, Mart 1990, sy. 70, s. 32-34.
- Kaplan, Ramazan, “*Türk Romanı ve Dış Türkler: Gönül Hanım*”, *Millî Kültür*, Nisan 1990, sy. 71, s. 50-51.
- Karaca, Alaattin, “*İsyân Günlerinde Aşk*”, *İlmî Araştırmalar*, 2002, sy. 14, s. 83-100.
- Karadeniz, Abdurrahim, “*Tutunamayan Aydınlar*”, *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 676-685.
- Karakaş, Mehmet, “*Bozkırdaki Çekirdek*: Köy Enstitüsü Tartışmalarına Farklı Bir Bakış”, *Sosyoloji Yıllığı, Kemal Tahir'in 30. Ölüm Yıldönümü Anısına*, İstanbul: Kızılelma Yay., 2003, s. 224-241.
- Karasu, Bilge, “*İmge Üretiminde Roman Hâlâ İlk Sırada*”, *Hürriyet Gösteri*, Temmuz 1984, sy. 44, s. 26-29.
- Karataş, Turan, “*Peyami Safa'nın Yalnızız Romanı*”, *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 600-608.
- Karatepe, Mihriban İnan, “*Bir Akşam Alacası'nda Gezinti*”, *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 708-711.
- Kavcar, Cahit, “*Romanda Tasvirin Psikolojik Rolü*”, *AÜ DTCF Türkoloji Dergisi*, 1973, c. V, sy. 1, s. 137-174.
- Kavcar, Cahit, “*Türk Roman ve Hikâyesinde Köye İlk Açılma*”, *AÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1976, s. 1-5.
- Kayalı, Kurtuluş, “*Bir Arayışın Önemli Bir Durağı: Devlet Ana*”, *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 667-675.
- Kefeli, Emel, “*Ahmet Mithat Efendi'nin Romanlarında Edebiyat Coğrafyası: Acâyib-i Âlem*”, *Merhaba Ey Muharrir: Ahmet Mithat Üzerine Eleştirel Yazılar*, Nüket Esen ve Erol Köroğlu (haz.), İstanbul: Boğaziçi Yay. 2006, s. 217-230.
- Kefeli, Emel, “*Değişik Okuma Metotlarının Işığında Bir Roman: Şeyler-Altmışlı Yılların Bir Hikâyesi*”, *Karşılaştırmalı Edebiyat İncelemeleri*, İstanbul: Kitabevi Yay., 2000, s. 203-214.
- Kefeli, Emel, “*Dünya Edebiyatından Üç Roman ve Üç Kadın Tipi*”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Ekim 1996, yıl. 25, sy. 4, s. 151-164.

- Kefeli, Emel, "Halit Ziya Uşaklıgil'in Romanlarında Ev ve Değişen Anlam Yükü: *Mai ve Siyah, Aşk-ı Memnu, Kırık Hayatlar*", *İlmî Araştırmalar*, 2005, sy. 19, s. 79-91.
- Kefeli, Emel, "İki Farklı Toplumda Kadın ve Evlilik Temalarını İşleyen İki Mektup Roman: İki Yeni Gelinin Hatıraları ve Levayih-i Hayat", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırma Enstitüsü Dergisi*, 1998, sy. 10, s. 309-315.
- Kefeli, Emel, "Romanda Kadının İç Sesi. Mektuplar", *Karşılaştırmalı Edebiyat İncelemeleri*, İstanbul: Kitabevi Yay., 2000, s. 43-53.
- Kefeli, Emel, "Yaban'da Tesirler", *Karşılaştırmalı Edebiyat İncelemeleri*, İstanbul: Kitabevi Yay., 2000, s. 55-62.
- Kekeç, Ahmet, "Darbeler ve Romanlar", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 82-96.
- Kerman, Zeynep, "Araba Sevdası", *Hakkı Dursun Yıldız Armağanı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1995, s. 339-347.
- Kerman, Zeynep, "Eylül Romanında Musiki", *Millî Kültür*, Nisan 1981, c. II, sy. 11, s. 36-38.
- Kerman, Zeynep, "Eylül Romanında Musiki", *Millî Kültür*, Mayıs 1981, c. II, sy. 12, s. 20-24.
- Kerman, Zeynep, "Halid Ziya'nın Romanlarında Çocuk ve Çocuk Terbiyesi", *Türk Dili*, Nisan 1985, sy. 440, s. 211-217.
- Kerman, Zeynep, "Halid Ziya'nın Romanlarında Karakter Yaratma Usulü Olarak Mekân Kullanımına Bir Bakış", *Türk Dili*, Ocak 1996, sy. 529, s. 116-120.
- Kerman, Zeynep, "Mehmet Rauf'un *Halâs* Romanı", *Doğumunun 100. Yılında Atatürk'e Armağan*, İstanbul: İÜ Edebiyat Fakültesi Yay., 1981, s. 407-418.
- Kerman, Zeynep, "Romancılarımızın İdeal Kadın Tipleri I", *Hürriyet Gösteri*, Nisan 1990, sy. 113, s. 78-80.
- Kerman, Zeynep, "Romancılarımızın İdeal Kadın Tipleri II", *Hürriyet Gösteri*, Mayıs 1990, sy. 114, s. 80-82.
- Kerman, Zeynep, "Samipaşazade Sezai'nin Roman ve Hikâyelerinde Kuş Motifi", *Mehmet Kaplan'a Armağan*, İstanbul: Dergâh Yay., 1984, s. 202-210.
- Kerman, Zeynep, "Sergüzeşt Romanında Mekân", *I. Millî Türkoloji Kongresi, Tebliğler*, İstanbul: 1980, s. 163-168.
- Kerman, Zeynep, "Şık Romanı", *Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 1983, sy. 2, s. 58-73.
- Kerman, Zeynep, "Tanzimat Devri Tür Edebiyatında Esaret Temi ve *Sergüzeşt* Romanı", *Millî Kültür*, Aralık 1981, c. III, sy. 7, s. 32-36.
- Kerman, Zeynep, "Tanzimat Romanında Sanatkârlar", *İnci Enginün'e Armağan*, İstanbul: Dergâh Yay., 1997, s. 298-301.
- Kerman, Zeynep, "Zehra Romanı", *Şükrü Elçin Armağanı*, Ankara, 1983, s. 211-220.
- Kılıçgedik, Necla, "Kemal Tahir ve *Kurt Kanunu* Üzerine", *Sosyoloji Yıllığı, Kemal Tahir'in 30. Ölüm Yıldönümü Anısına*, İstanbul: Kızılelma Yay., 2003, s. 250-257.
- Kırkoğlu, Serdar, "Roman ve Yaratıcısı", *Çağdaş Eleştiri*, Mart 1983, c. III, sy. 3, s. 33-35.
- Kocagöz, Samim, "Çeviri Romanlar", *Yeni Ufuklar*, Mart 1968, sy. 190, s. 5-12.

- Koç, Murat, "Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Roman ve Hikâyelerinde Kıyafet-Karakter İlişkisi Üzerine Bir Deneme, *Türk Yurdu*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Haziran 2000, sy. 153-154, s. 79-88.
- Koç, Murat, "Metinlerarası İlişkiler Metoduna Göre Selim İleri'nin *Kırık Deniz Kabukları* Adlı Romanı Üzerine Bir İnceleme", *İlmî Araştırmalar*, 2003, sy. 15, s. 39-52.
- Kolcu, Ali İhsan, "Türk Dünyasında Roman", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 97-106.
- Konuk, Osman, "Türk Sosyolojisi ve Türk Romanı: Paralel Bir Okumaya Giriş", *Sosyoloji Yıllığı, Baykan Sezer'e Armağan*, İstanbul: Kızılelma Yay., 2004, s. 485-491.
- Korkmaz, Ramazan, "Yurtsuzluk İtkisi ve *Anayurt Otel*", *İlmî Araştırmalar*, 2005, sy. 20, s. 139-148.
- Köksal, Hüseyin, "Yakup Kadri'nin Romanlarında Cumhuriyet Öncesi Tarihsel Dönüşüm Çerçevesinde Toplum ve Birey", *Türk Yurdu*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Haziran 2000, sy. 153-154, s. 252-256.
- Köroğlu, Erol, "Hayata Çok Yaldızlı Bir Mazi Aynasından Bakmak: *Sahnenin Dışında-kiler*'de Bugünü Yaşamının İmkansızlığı", *Türk Yurdu*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Haziran 2000, sy. 153-154, s. 89-100.
- Kurdakul, Şükran, "Kemal Tahir'in Romanları", *Çağdaş Eleştiri*, Temmuz 1982, sy. 5, s. 24-32.
- Kutlu, Ayla, "Çağdaşlık ve Türk Romanı", *Hürriyet Gösteri*, Haziran 1986, sy. 67, s. 26-27.
- Kutlu, Mustafa, "*Bu Atlı Geçide Gider*", *Hisar*, Ekim 1977, sy. 166, s. 23-24.
- Kütükçü, Tamer, "Tanzimat Romanı, Kadın/Aşk ve *Yeryüzünde Bir Melek*", *Merhaba Ey Muharrir: Ahmet Mithat Üzerine Eleştirel Yazılar*, Nüket Esen ve Erol Köroğlu (haz.), İstanbul: Boğaziçi Yay., 2006, s. 163-182.
- Lekesiz, Ömer, "Osmanlı'dan Bugüne Popüler Romanlar", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 450-459.
- Maraşlıoğlu, Mehmet, "*Yağmur Beklerken*", *Mavera*, Şubat 1982, sy. 63, s. 30-33.
- Meriç, Cemil, "Bizde Roman", *Hisar*, Kasım 1980, c. XX, sy. 276, s. 6-9.
- Meriç, Cemil, "Romanın Romanı", *Kırk Ambar*, İstanbul, 1980, s. 74-220.
- Mete, Muhsin, "Romandan Sinema ve Televizyona", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 397-422.
- Mignon, Laurent, "Tanzimat Dönemi Romanına Bir Önsöz: Vartan Paşa'nın Akabi Hikayesi", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 538-543.
- Miyasoğlu, Mustafa, "Değişen Toplum, Değişen Roman", *Edebiyat Ortamı*, Ağustos 1997, sy. 7, s. 17-19.
- Miyasoğlu, Mustafa, "Roman ve Şehir Kültürü", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 359-370.
- Moran, Berna, "Türk Romanında Fantastiğin Serüveni", *Hürriyet Gösteri*, Mayıs 1992, sy. 138, s. 7-12.

- Moran, Berna, "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Roman", *Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*, İstanbul: İletişim Yay., 1985, c. II, s. 409-418.
- Mutluay, Rauf, "Kurt Kanunu", *Yeni Ufuklar*, Eylül 1969, sy. 18 (208), s. 24-32.
- Mutluay, Rauf, "Mahur Beste", *Bir Gül Bu Karanlıklarda*, Abdullah Uçman ve Handan İnci (haz.), İstanbul: Kitabevi Yay., 2002, s. 258-259.
- Narlı, Mehmet, "Almanya'ya Göçün Türk Romanına Yansıması", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Temmuz 2002, sy. 65-66-67, s. 388-396.
- Narlı, Mehmet, "Gorki'nin ve Orhan Kemal'in Küçük Adamları", *İlmî Araştırmalar*, sy. 16, İstanbul: 2003, s. 65-76.
- Oğuztertem, Süha, "Hasta Saatler, Bozuk Sıhhatler; Enstitü Sorununa Babasız Bir Yaklaşım", *Defter*, Bahar 1995, sy. 23, s. 65-83.
- Okay, Cüneyd, "Öteki Edebiyat Polisiye Roman", *Yedi İklim*, Ekim 1998, sy. 103, s. 63-64.
- Okay, Orhan, "Dokuzuncu Hariciye Koğuşu", *Sanat ve Edebiyat Yazıları*, İstanbul: Dergâh Yay., 1990, 226-234.
- Okay, Orhan, "Huzur: Yüzbinlerce Ruh Bir Âraf'ta", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 591-599.
- Okay, Orhan, "Türk Romanında Köy Gerçeği ve Yaban", *Yedi İklim*, Ekim 1995, c. X, sy. 67, s. 5-10.
- Okay, Orhan, "Türk Romanına Köy Mevzuunun Girişinde Unutulan Bir İsim: Ahmed Midhat Efendi", *Sanat ve Edebiyat Yazıları*, İstanbul: Dergâh Yay., 1990, s. 314-330.
- Oktay, Ahmet, "Roman ve Tarihsel Dönem" *Yazko Edebiyat*, Mayıs 1983, c. V, sy. 31, s. 97-99.
- Oktay, Ahmet, "Siyasal Roman Üzerine", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 267-274.
- Okur, Enver, "Çok Partili Demokrasi Dönemi Türk Romanı", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 67-81.
- Orhanoğlu, Hayrettin, "Anlatıcılar Açısından Romanın Gelişimi", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 188-201.
- Oskay, Ünsal, "Roman Sinema ve Televizyona İlişkin Bir 'İbretlik'", *Yazko Edebiyat*, Nisan 1983, c. V, sy. 30, s. 80-83.
- Oskay, Ünsal, "Romanın Televizyona Uyarlanması", *Yazko Edebiyat*, Nisan 1983, c. V, sy. 30, s. 84-99.
- Özdenören, Rasim, "Metafizik Roman", *Ruhun Malzemeleri*, İstanbul: İz Yay., 1997, s. 72-75.
- Özdenören, Rasim, "Roman Ne Zaman Ölür?", *Ruhun Malzemeleri*, İstanbul: İz Yay., 1997, s. 127-140.
- Özdenören, Rasim, "Roman Üzerine Konuşma", *Ruhun Malzemeleri*, İstanbul: İz Yay., 1997, s. 114-122.
- Özdenören, Rasim, "Romanda Üçüncü Boyut", *Ruhun Malzemeleri*, İstanbul: İz Yay., 1997, s. 96-99.

- Özdenören, Rasim, "Romanın Çıkmazı", *Diriliş*, Kasım 1966, sy. 8, s. 38-41.
- Özdenören, Rasim, "Ruhun Malzemeleri", *Ruhun Malzemeleri*, İstanbul: İz Yay., 1997, s. 88-95.
- Özdenören, Rasim, "Ruhun Romanı", *Ruhun Malzemeleri*, İstanbul: İz Yay., 1997, s. 80-87.
- Özel, Mustafa, "Roman Eleştirisinin Ekonomi-politiğine Katkı", *Dergâh*, Ekim 1990, sy. 8, s. 10-11.
- Özgül, M. Kayahan, "Romanın Hikâyesi", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 7-15.
- Özlü, Demir, "Roman Kuramı", *Somut*, Mayıs 1979, yıl. 1, sy. 5, s. 34-35.
- Öztürk, Hasan, "Roman: Kendisi mi, Teorisi mi?", *Türk Edebiyatı*, Ekim 1990, sy. 204, s. 57-58.
- Pamuk, Orhan, "Derli Toplu Bir Roman Değerlendirmesi", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 374-376.
- Pamuk, Orhan, "Tanpınar'ın Bitmemiş Romanı: *Aydaki Kadın*", *Bir Gül Bu Karanlık-larda*, Abdullah Uçman ve Handan İnci (haz.), İstanbul: Kitabevi Yay., 2002, s. 394-396.
- Parla, Jale, "Rakım Efendi'den Nurullah Bey'e, Cemaatçi Osmanlılıktan Cemiyetçi Türk Milliyetçiliğine Ahmet Mithat'ın Romancılığı", *Merhaba Ey Muharrir: Ahmet Mithat Üzerine Eleştirel Yazılar*, Nüket Esen ve Erol Köroğlu (haz.), İstanbul: Boğaziçi Yay., 2006, s. 17-51.
- Parlak, Betül, "Öznel ve Toplumsal Anlamlandırma Aracı Olarak Roman", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 247-251.
- Parlatır, İsmail, "Cumhuriyet Dönemi Türk Romanında Konular", *Türk Dili*, Kasım 1973, sy. 29 (266), s. 124, 131.
- Parlatır, İsmail, "Tanrılar Susamışlardı ile Hüküm Gecesi Arasında Bir Karşılaştırma", *AÜ DTCF Türkoloji Dergisi*, 1974, c. V, sy. 1, s. 137-151.
- Perin, Cevdet, "Huzur", *Bir Gül Bu Karanlık-larda*, Abdullah Uçman ve Handan İnci (haz.), İstanbul: Kitabevi Yay., 2002, s. s. 58-59.
- Sağlık, Şaban, "Kurmaca Alemin Kurmaca Sözcülerinden Romanda Zaman-Mekân-Tasvir", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 130-163.
- Sağlık, Şaban, "Tarihi Popüler Türk Romanlarında Yüceltilen Bir Değer Olarak Türk Kimliği", *İlmi Araştırmalar*, 2002, sy. 14, s. 145-165.
- Sazyek, Hakan, "Türk Romanında Postmodernist Yöntemler ve Yönelimler", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 493-509.
- Senemoğlu, Osman, "Roman Kahramanı ve Ölümsüzlük", *Çağdaş Eleştiri*, Mayıs 1983, c. II, sy. 5, s. 49-51.
- Sevim, Acar, "Esere Dönük Tahlil Metodunun Yakup Kadri'nin *Yaban* Adlı Romanına Uygulanması", *Doğumunun 100. Yılında Yakup Kadri Karaosmanoğlu*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Yay., 1998, s. 125-144.
- Seyda, Mehmet, "Çocuk Romanı", *Türk Dili*, Ocak 1975, sy. 280, s. 21-25.

- Sözer, Onay, "Türk Romanında Gerçekçi Olmayan Gerçekçilik ve Ötesi", *Yazko Edebiyat*, Kasım 1981, c. II, sy. 13, s. 90-11.
- Su, Hüseyin, "Adalardan Bir Roman Kıtası: Panorama", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 609-621.
- Sümeýra, Cemile, "Bir Çözülüşin Romanı: *Bir Düğün Gecesi*", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 699-707.
- Şakar, Cemal, "Yaşamın Kıyısında Bir Sokak: *Sinekli Bakkal*", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 572-576.
- Şirin, İbrahim, "Kollektif Kimlik İnşa Aracı Olarak Tarihi Roman", *Türk Yurdu*, Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs-Haziran 2000, sy. 153-154, s. 170-178.
- Tacetin Şimşek, "Romandaki Hafife Ya da Polisiye Roman", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 510-514.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi, "Bizde Roman I", *Kültür Haftası*, 22 İkincikânûn 1936, sy. 2, s. 25-26.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi, "Bizde Roman II", *Kültür Haftası*, 29 İkincikânûn 1936, sy. 3, s. 45-46.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi, "Dokuzuncu Hariciye Koğuşu", *Görüş*, Temmuz 1930, sy. 1, s. 56-69.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi, "Halid Ziya Uşaklıgil, *Mai ve Siyah ve Aşk-ı Memnû*", *Edebiyat Üzerine Makaleler*, 2. baskı, İstanbul: Dergâh Yay., 1977, s. 279-281.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi, "Hayat Karşısında Romancı", *Ülkü*, 1 Temmuz 1943, sy. 43, s. 2-3.
- Tanyol, Cahit, "Ahmet Hamdi Tanpınar'a ve *Huzur* Romanına Dair", *Bir Gül Bu Karanlıklarda*, Abdullah Uçman ve Handan İnci (haz.), İstanbul: Kitabevi Yay., 2002, s. 54-57.
- Tarakçı, Gülsüm, "İki Roman Örneğinde Millî Roman", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 480-492.
- Taştan, Zeki, "*Çanakkale Mahşeri* ve *Uzun Beyaz Bulut-Gelibolu* Romanlarında Çanakkale Savaşlarına Gönüllü Katılan Aydınlar", *İlmî Araştırmalar*, 2005, sy. 19, s. 119-140.
- Taştan, Zeki, "Selim İleri'nin *Yarın Yapayalnız* Romanında Farklı Bir Karakter: Handan Sarp", *İlmî Araştırmalar*, 2004, sy. 18, s. 93-102.
- Taştan, Zeki, "Tarihî Romanlarımızda Öğretmen Kahramanlar", *İlmî Araştırmalar*, 2002, sy. 14, s. 167-182.
- Tecer, Ahmet Kutisi, "*Saatleri Ayarlama Enstitüsü*", *Bir Gül Bu Karanlıklarda*, Abdullah Uçman ve Handan İnci (haz.), İstanbul: Kitabevi Yay., 2002, s. 141-143.
- Tekin, Mehmet, "Ailedeki Sosyal Değişme ve Bu Değişmenin Türk Romanına Yansıması", *Millî Kültür*, Kasım 1990, sy. 78, s. 40-44.
- Tekin, Mehmet, "Bir Kurgu Sorunu Olarak Bakış Açısı", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 164-173.
- Tekin, Mehmet, "*Bir Sürgün* Romanında Edebî ve Fikrî Temeller", *Doğumunun 100. Yılında Yakup Kadri Karaosmanoğlu*, İstanbul: Marmara ÜniversitesiYay., 1998, s. 177-189.

- Tekin, Mehmet, "Roman Sanatında Mekan Unsurunun Yeri ve Önemi", *Milli Eğitim*, Temmuz 1989, sy. 87, s. 4-5.
- Tekin, Mehmet, "Yeni Hayat", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 712-722.
- Timuçin, Afşar, "Romanda Romancının Yeri", *Yeni Ufuklar*, Kasım 1974, sy. 254, s. 7-10.
- Timur, Kemal, "*İstanbul'un İç Yüzü ve Üç İstanbul* Romanlarında İnsan Manzaraları", *İlmî Araştırmalar*, 2004, sy. 18, s. 103-122.
- Toker, Şevket, "Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Şık Romanında Tipler ve Tip Yaratma Tekniği", *Mehmet Kaplan'a Armağan*, İstanbul: Dergâh Yay., 1984, s. 255-265.
- Tosun, Necip, "Öykü ve Roman Farklılaşması Üzerine Notlar", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 240-246.
- Tökel, Dursun Ali, "Niyet Boyutundan Kurmacayı Okumak, Yazarın Niyeti Romanın Oluşumu", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 202-237.
- Tuncer, Hüseyin, "*Küçük Ağa*", *Türk Edebiyatı*, Eylül 1986, sy. 155, s. 66-70.
- Tural, Sadık Kemal, "Tarihin Romanlaştırılması", *Töre*, Nisan 1976, yıl. 8, sy. 59, s. 14-17.
- Tural, Sadık, "Tarihi Roman Geleneği veya *Cezmi*", *Doğumunun 150. Yılında Namık Kemal*, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yay., 1993, s. 67-92.
- Türinay, Necmettin, "*Fahim Bey ve Biz* Romanı Etrafındaki Spekülasyonlar", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 584-590.
- Türinay, Necmettin, "Klasik Romanın 'Hikâye-gû'ları ve 'Hikâye-nüvis'leri", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 422-439.
- Türinay, Necmettin, "Tarık Buğra: *Dönemeçte*" *Töre*, Ocak-Şubat 1981, sy. 116-117, s. 34-37.
- Türkeş, A.Ömer, "Cumhuriyet Romanında Cumhuriyet Tarihi (1920-1970)", *Tarih ve Toplum*, Haziran 2000, sy. 198, s. 42-50.
- Uç, Himmet, "*Hep O Şarkı* ve *Mahur Beste* Arasında Bir Mukayese", *İlmî Araştırmalar*, 2002, sy. 13, s. 183-190.
- Uç, Himmet, "*Hüküm Gecesi* Romanında Şahısların Roman Sanatı Açısından Eleştirisi", *Doğumunun 100. Yılında Yakup Kadri Karaosmanoğlu*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Yay., 1998, s. 191-203.
- Uç, Himmet, "Türkiye'de Roman Eleştirisinin Dünü, Bugünü ve Sorunları", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 313-347.
- Uçan, Hilmi "*Demirciler Çarşısı Cinayeti* ya da *Sarı Sıcak*: Bir Eleştiri Sağanağı", *Hece*, Türk Romanı Özel Sayısı, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 686-693.
- Uçman, Abdullah, "Romancı Tarih Önünde", *Yeni Sanat*, Haziran 1974, sy. 7, s. 4-8.
- Uğurcan, Sema, "*Kıralık Konak* ve *Tatarcık* Romanlarında Nesiller", *Mehmet Kaplan'a Armağan*, İstanbul: Dergâh Yay., 1984, s. 266-305.
- Uğurcan, Sema, "*Küçük Ağa*'da Zamanın Kullanılmasına Dair Bir Deneme", *Türk Dili*, sy. 526, Ekim 1995, s. 1089-1101.

- Uğurcan, Sema, "Mai ve Siyah Romanında Aile Bağları", *Mehmet Kaplan İçin*, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay., 1988, s. 237-254.
- Uğurcan, Sema, "Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Hatıraları ile Romanları Arasındaki Münasebet", *Doğumunun 100. Yılında Yakup Kadri Karaosmanoğlu*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Yay., 1998, s. 205-218.
- Uslucan, Fikret, "Öncü Roman Kavramı Açısından *Bereketli Topraklar Üzerinde*", *Hece, Türk Romanı Özel Sayısı*, sy. 65-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 622-641.
- Ülkütaşır, M. Şakir, "Bizde Tarihî Romancılık", *Hisar*, Ocak 1969, yıl. 13, sy. 61, s. 10-11
- Yalçın, Alemdar, "Edebiyatımızda Roman Teorisi Üzerine", *Nilüfer*, Mart 1985, sy. 1, s. 10-12.
- Yalsızuçanlar, Sadık, "Psikolojik Romanlar", *Hece, Türk Romanı Özel Sayısı*, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 470-480.
- Yardım, Mehmet Nuri, "Bir Devrin Sonu: *İbrahim Efendi Konağı*", *Hece, Türk Romanı Özel Sayısı*, sy. 65-66-67, Mayıs-Temmuz 2002, s. 642-653.
- Yavuz, Hilmi, "Burjuva Romanının Bugünkü Durumu", *Yeni A*, Ocak 1973, sy. 10, s. 1-2.
- Yavuz, Hilmi, "Tarihî Roman Ancak Belli Bir Tasarımdan Yola Çıkılarak Yazılabilir", *Hürriyet Gösteri*, 1997, sy. 197-198.
- Yetiş, Kazım, "Devlet Ana Romanında Alp Gazi Tipi", *Sosyoloji Yıllığı, Kemal Tahir'in 30. Ölüm Yıldönümü Anısına*, İstanbul: Kızılelma Yay., 2003, s. 147-173.
- Yetiş, Kazım, "Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu ile İlgili Üç Romanda Bir Tip", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 2003, sy. XXX, s. 591-609.
- Yetkin, Suut Kemal, "Köy Romanı", *Türk Dili*, Mart 1962, sy. 126, s. 341-343.
- Yetkin, Suut Kemal, "Tarih ve Roman", *Meydan*, Aralık 1978, sy. 564, s. 33-35.
- Yılmaz, Durali, "Kültür Birikimi ve Roman" *Hisar*, Aralık 1977, c. XVII, sy. 168, s. 11-13.
- Yılmaz, Durali, "Roman Kahramanı", *Hisar*, Haziran 1980, c. XX, sy. 271, s. 18-19.
- Yılmaz, Durali, "Roman Sanatı ve Din", *Hisar*, Mart 1978, c. XVIII, sy. 171, s. 14-15.
- Yurdakul, Ahmet, "Romanda Tarihsellik ve Tarihî Roman", *Hürriyet Gösteri*, Ağustos 1988, sy. 93, s. 36-37.
- Yücel, Tahsin, "Roman ve Yaşam", *Türk Dili*, Ocak 1975, sy. 280, s. 5-8.

The Novel in Turkish Literature: The Republican Era

M. Fatih ANDI

Abstract

The novel penetrated into Turkish Literature as a belated literary genre towards the second half of the 19th century and made its way as a central part of our literature by the end of the century. This significance mounted even higher during the Republican Era

and it was followed by a great deal of writings on the novel as well as books of theoretical, monographic or thematic research. In order to trace the progression of Turkish literature in the light of novels, one must be aware of the writings on these novels in addition to the novels themselves. Thus, this study provides a brief literature review on the direction of this progression.

Key Words: Novel, Turkish Literature, Republican Era, Bibliography.

Türk Edebiyatında Roman: Cumhuriyet Devri

M. Fatih ANDI

Özet

Roman, Türk edebiyatına oldukça gecikmiş bir edebî tür olarak XIX. yüzyılın ikinci yarısında girer ve yüzyılın sonunda artık edebiyatımızın merkezî türlerinden birisi olmaya doğru yol alır. Cumhuriyet döneminde ise, bu merkezî rol, giderek daha da artacaktır. Bu artışla orantılı olarak, romana dair yazılan yazılar ve teorik, monografik yahut tematik inceleme kitapları da çoğalır. Yazılan romanların yanında, romanlar hakkında bu yazılanları da bilmek, Türk edebiyatının roman zemininde ilerleyişini takip etmektir. Burada bu ilerleyişin güzergâhını göstermeye matuf küçük bir literatür değerlendirmesi yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Roman, Türk Romanı, Servet-i Fünun, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Halit Ziya Uşaklıgil.

